

Food and Agriculture
Organization of the
United Nations

Ministry of Environment
of Sri Lanka

කරුණක

නිරෝගී පස, ජාතියේ ධනය යි

2021 මාර්තු - පළමු කලාපය

ශ්‍රී ලංකාවේ තිරසාර භූමි කළමනාකරණය:

නීති ප්‍රමාණවත්, ක්‍රියාත්මක කිරීමේ දුර්වලතාවලට විසඳුම් අවශ්‍යයි

තිරසාර භූමි කළමනාකරණයට අදාළ බොහෝ කරුණු ශ්‍රී ලංකාවේ දැනට පවතින ප්‍රතිපත්ති සහ නීති රාමුව මගින් ආවරණය කරන බවත් දැනට භූමි භාගය වර්ධනය වීමට බලපාන සාධක වන්නේ වීම නීති නොසලකා හැරීම හෝ නිසි පරිදි ක්‍රියාවට නොහැරීම සහ ඒ පිළිබඳ සමාජයේ පවතින අඩු දැනුවත් භාවය බව විද්වත් මණ්ඩලයක් විසින් පෙන්වා දී තිබේ.

තිරසාර භූමි කළමනාකරණය පිළිබඳ ශ්‍රී ලංකාවේ දැනට පවතින ප්‍රතිපත්ති සහ නීති පිළිබඳ ගැඹුරු අධ්‍යයනයක් එක්සත් ජාතීන්ගේ ආහාර සහ කෘෂිකර්ම සංවිධානයේ භාගයට පත් කෘෂිකාර්මික ඉඩම් පුනරුත්ථාපනය කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය විසින් පත් කරන ලද විශේෂඥ කණ්ඩායමක් විසින් සිදුකරන ලදී. එම අධ්‍යයනයේ අවසන් වාර්තාව පසුගිය දා ප්‍රකාශයට පත් කරන ලදී.

භාගයට පත් කෘෂිකාර්මික ඉඩම් පුනරුත්ථාපනය කිරීමේ ව්‍යාපෘතියේ එක් ප්‍රධාන කාර්යයක් වන්නේ ශ්‍රී ලංකාවේ තිරසාර භූමි කළමනාකරණය පිළිබඳ ආයතනික, ප්‍රතිපත්තිමය සහ නීතිමය රාමුව ශක්තිමත් කිරීමයි. ඒ අනුව මෙම අධ්‍යයනයේ අරමුණ වන්නේ තිරසාර භූමි කළමනාකරණය පිළිබඳ ප්‍රතිපත්තිමය ගැටලුවලට විසඳුම් ලබා දීමට ශ්‍රී ලංකා රජයට සහය ලබා දීමයි. මේ සඳහා ව්‍යාපෘතියට පරිසර අමාත්‍යාංශයේ ඉඩම් සම්පත් අංශයේ මඟ පෙන්වීම ලැබෙන අතර ගෝලීය පරිසර පහසුකම (GEF) මගින් ව්‍යාපෘතියට මූල්‍ය ආධාර සපයයි.

පේරාදෙණිය විශ්වවිද්‍යාලයේ කෘෂිකර්ම පීඨයේ මහාචාර්ය නිමල් ගුණවර්ධන, ස්වභාවික සම්පත් කළමනාකරණ මධ්‍යස්ථානයේ නිලපු අතිරේක අධ්‍යක්ෂ කපිල මුණසිංහ සහ ශ්‍රී ලංකා විවෘත විශ්වවිද්‍යාලයේ ආචාර්ය සුනිල් ත්‍රිකවල යන අය අධ්‍යයන කමිටුවට ඇතුළත් විය.

වාර්තාවට අනුව තිරසාර භූමි කළමනාකරණය පිළිබඳ හෝ ඊට අදාළ ක්ෂේත්‍රවලට අදාළ අමාත්‍යවරයාට පවතින බලතල යටතේ මෙරට අදාළ නීති වරින් වර අවශ්‍යතාවලට අනුව හෝ නව ගැටලු මතුවන අවස්ථාවල සුදුසු සංශෝධනයන්ට ලක්කර ඇත. ඒ අනුව ලංකාවේ දැනට පවතින තිරසාර භූමි කළමනාකරණය පිළිබඳ හා ඊට සම්බන්ධ නීති යාවත්කාලීන වී ඇති බවත් ප්‍රමාණවත් බවත් වාර්තාව පෙන්වා දෙයි.

එහෙත් ප්‍රමාණවත් ප්‍රතිපත්ති සහ නීති පැවැති පමණින්ම භූමි භාගයට අදාළ ගැටලු පූර්ණ වශයෙන්ම පවතින නීතිමය රාමුව තුළින් විසඳිය නොහැකි බව වාර්තාව පෙන්වා

දෙයි. තවද වාර්තාව මගින් මෙම නීති ක්‍රියාත්මක කිරීමේ දී පවතින දුර්වලතා සහ නීතිවල පවතින හිඬයේ පිළිබඳව ද පෙන්වා දෙයි.

තිරසාර භූමි කළමනාකරණය පිළිබඳ ශ්‍රී ලංකාවේ පවතින ප්‍රධාන ගැටලු පෙන්වා දෙන වාර්තාව එම ගැටලුවලට අවශ්‍ය ප්‍රතිපත්තිමය නිර්දේශ යෝජනා කරයි.

වාර්තාවට අනුව පවතින ගැටලුවලට ප්‍රධාන හේතුව වන්නේ පුද්ගලයින්, ආයතන සහ ව්‍යාපාර තිරසාර භූමි කළමනාකරණයට සහ පරිසර සංරක්ෂණයට අදාළ ප්‍රතිපත්ති සහ පනත්වලට අනුගතව කටයුතු නොකිරීමයි.

පවතින ප්‍රතිපත්ති සහ නීති පිළිබඳ සමාජයේ පවතින අඩු දැනුම සහ නොදැනුවත්බව මෙයට ප්‍රධාන හේතුවයි. මෙම ගැටලු විසඳීම සඳහා දැනට පවතින ප්‍රතිපත්ති සහ නීති ක්‍රියාත්මක කිරීමේ පවතින ගැටලුවලට කඩිනමින් විසඳුම් ලබාදිය යුතු බවත් විවැනි ක්‍රියාත්මක කිරීමේ යාන්ත්‍රණයන් සහ ක්‍රමවේද ශක්තිමත් කළ යුතු බවත් වාර්තාව පවසයි.

විමෙන්නේ තිරසාර භූමි කළමනාකරණයට සහ පරිසර සංරක්ෂණයට අදාළ නීති ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් පිළිබඳ ප්‍රතිපත්ති සමග අනුකූල වීම සඳහා අවශ්‍ය නව ප්‍රතිපත්ති හඳුන්වා දිය යුතු බව ද වාර්තාව යෝජනා කරයි.

කෘෂිකාර්මික ඉඩම්, වතු සහ අන්තර් දමන ලද වගා කළ හැකි ඉඩම් ශීඝ්‍ර ලෙස කැබලි කිරීම තිරසාර භූමි කළමනාකරණයට අදාළ තවත් බරපතල ගැටලුවක් බව වාර්තාව පෙන්වා දෙයි.

කෘෂිකාර්මික ඉඩම් වලට රසායනික පොහොර ඇතුළත් කෘෂි රසායනික ද්‍රව්‍ය අධික ලෙස යෙදීම තවත් ප්‍රධාන ගැටලුවකි. පුද්ගලයින් සහ කර්මාන්ත මගින් සිදු කරන අහිතකර සහ නීති විරෝධී ක්‍රියාකාරකම් මගින් සිදුවන පාංශු සහ ජල දූෂණය, තේ රබර් වැනි කුඩා වැවිලි හෝ ග ඉඩම්වල ප්‍රමාණවත් පාංශු සංරක්ෂණ ක්‍රමවේද අනුග මනය නොකිරීම, අනවසර සහ නීති විරෝධී ලෙස සිදුකරන ඛනිජ වැනි ස්වාභාවික සම්පත් කැණීම්, පුද්ගලයින් විසින් සිදුකරන අනවසර ඉඩම් අත් කර ගැනීම් සහ නීති විරෝධී ලෙස පුද්ගලයින් සහ ආයතන විසින් සිදුකරන භූගත ජලය ඇද ගැනීම් භූමි භාගයට බලපාන ප්‍රධාන සාධක අතර වන බව වාර්තාව මගින් පෙන්වා දී තිබේ.

මෙම ගැටලු විසඳීම සඳහා අවශ්‍ය සවිස්තරාත්මක ප්‍රතිපත්තිමය නිර්දේශද වාර්තාව මගින් ඉදිරිපත් කරයි.

පාංශු සංරක්ෂණය ගැන ගොවීන්ට පුහුණුව

මධ්‍ය කඳුකරයේ ගොවිබිම්වල දක්නට ලැබෙන ප්‍රධාන ගැටලුවක් වන්නේ දැඩි පාංශු බාධනයයි. 'භාගයට පත් කෘෂිකාර්මික ඉඩම් පුනරුත්ථාපනය කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය' අනෙකුත් අදාළ රාජ්‍ය ආයතන සමඟ එක්ව ව්‍යාපෘති බල ප්‍රදේශය තුළ ගොවීන් අතර පාංශු සංරක්ෂණ ක්‍රම ප්‍රවර්ධනය සඳහා කටයුතු කරයි.

නුවරඑළිය දිස්ත්‍රික්කයේ ගොවීන්ට පාංශු සංරක්ෂණය සඳහා කුටීරි කානු සකස් කරන ආකාරයත් සමෝච්ච පේරා අනුව කානු යොදන ආකාරය පිළිබඳවත් පුහුණුව ලබාදුන් අවස්ථාවක්.

තිරසාර භූමි කළමනාකරණයේ ප්‍රතිලාභ ලබන පඹදෙණියේ ගොවියන්

මහනුවර දිස්ත්‍රික්කයේ දොළව ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාසයේ පඹදෙණිය ග්‍රාමය තිරසාර භූමි කළමනාකරණය තුළින් සාර්ථක ප්‍රතිඵල ලැබූ ගොවීන් රැසක් සිටින ආදර්ශ ගම්මානයක් ලෙස හැඳින්විය හැකිය.

දැඩි ලෙස හායනයට ලක් වූ භූමියක් සහිත පඹදෙණිය ගම්මානයෙහි කෘෂිකාර්මික ඉඩම් පුනරුත්ථාපනය සඳහා වැඩසටහන් රැසක් දියත් කිරීමට එක්සත් ජාතීන්ගේ ආහාර සහ කෘෂිකර්ම සංවිධානයේ හායනයට පත් කෘෂිකාර්මික ඉඩම් පුනරුත්ථාපනය කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය විසින් කටයුතු කරන ලදී. ඒ 2018 වසරේදී ය. හායනයට පත් කුඩා හෝ ඉඩම් සහ ගෙවතු මෙහිදී ප්‍රධාන වශයෙන් ව්‍යාපෘතියේ අවධානයට යොමු විය.

පඹදෙණියේ පදිංචි එච්.පී. නිමල් මහතා ව්‍යාපෘතිය සමඟ එක්ව සාර්ථක ප්‍රතිඵල ලැබූ එක් ප්‍රතිලාභියෙකි. එමෙන්ම ඔහු ව්‍යාපෘතියේ ක්‍රියාකාරී සාමාජිකයෙකි. ඔහු සතුව වසර 20 පමණ පැරණි අක්කරයක පමණ හෝ ඉඩමක් ඇති අතර එය ඔහුගේ ප්‍රධාන ජීවනෝපයයි. දැඩි ලෙස හායනයට පත්ව පැවැති ඔහුගේ හෝ ඉඩමෙන් ඔහුට හිසි ආදායමක් ලබාගත නොහැකි විය. ව්‍යාපෘතිය සහ කුඩා හෝ වතු සංවර්ධන අධිකාරිය එක්ව නිමල් මහතාගේ හෝ වගාව වැඩි දියුණු කිරීමටත්, හායනයට පත් ඔහුගේ ඉඩම පුනරුත්ථාපනය කිරීමටත් සහාය ලබාදෙන ලදී.

කුඩා හෝ වතු වල තිරසාර භූමි කළමනාකරණය සඳහා ව්‍යාපෘතියේ ප්‍රවේශය වන්නේ හෝ ඉඩම්වල සමස්ත ඵලදායිතාවය ඉහළ නැංවීමයි. මෙහිදී හෝ වගාවෙන් ගොවීන්

පඹදෙණියේ ව්‍යාපෘතිය සමඟ එක්ව සාර්ථක ප්‍රතිඵල ලැබූ එච්.පී. නිමල් මහතා සාර්ථක ප්‍රතිලාභියෙකි

ලබන ආදායම ඉහළ නැංවීම සඳහා අවශ්‍ය උපදෙස් සහ ඒවා ක්‍රියාවට නැඟීමට අවශ්‍ය සහාය ව්‍යාපෘතිය මඟින් ලබා දෙනු ඇත. ඉඩම්වල පාංශු ධාන්‍යය වැළැක්වීම සඳහා පාංශු සංරක්ෂණ ක්‍රම යොදා ගැනීම, සෙවණ කළමනාකරණය, පාළු සිටුවීම, අමතර ආදායම් ලබා ගැනීම සඳහා අතුරු හෝඟ වගාව වැනි අංශ රාශියක් විහිදී හඳුන්වා දෙයි. ඒ සඳහා අවශ්‍ය උපදෙස් හා අවශ්‍ය ද්‍රව්‍යමය හෝ මූල්‍ය සහාය ව්‍යාපෘතිය මඟින් ලබා දෙයි. ව්‍යාපෘතියේ ප්‍රතිලාභියෙකු ලෙස නිමල් මහතාට තම හෝ ඉඩම වැඩි දියුණු කර ගැනීම සඳහා අවශ්‍ය වූ එම සියලු සහාය ව්‍යාපෘතිය මඟින් ලබා දෙන ලදී.

“ව්‍යාපෘතිය මඟින් පාංශු සංරක්ෂණ ක්‍රම යොදා ගැනීම සඳහා අවශ්‍ය මුදල් ලබා දුන්නා. විධිමත් හෝ වගාව පිළිබඳවත් අපගේ හෝ ඉඩම්වල පවතින දුර්වල තත්ත්වය පිළිබඳවත්, අඩු ආදායම් ලැබීමට හේතු සහ ඒවාට විසඳුම් පිළිබඳවත්, පුහුණුව සහ උපදෙස් කුඩා හෝ වතු සංවර්ධන අධිකාරිය මඟින් අපිට ලබා දුන්නා. හෝ වගාවේ අතුරු හෝඟ ලෙස වගා කිරීමට පුවක්, ගම්මිරිස් සහ පලතුරු පැළ ව්‍යාපෘතිය මඟින්ම අපිට ලබා දුන්නා. ඉඩමේ පසේ ගුණාත්මක බව වැඩි දියුණු කිරීමට කාබනික පොහොර යෙදීමේ වැදගත්කම පිළිබඳ සහ කාබනික පොහොර නිපදවා ගැනීම පිළිබඳ පුහුණුවත් අපිට ලැබුණා. අපි ඒවා ක්‍රියාත්මක කළා. අද වනවිට හෝ වගාවෙන් වෙනදාට වඩා වැඩි ආදායමක් ලබා ගැනීමට අපිට හැකිවී තිබෙනවා” නිමල් මහතා පවසයි.

පඹදෙණිය ප්‍රදේශය දැඩි නියඟයට හා පල හිඟයට නිරන්තරව ගොදුරු වන ප්‍රදේශයකි. ඉඩමේ පාංශු සංරක්ෂණය සහ කාබනික පොහොර භාවිතයත් මනා සෙවණ කළමනාකරණයත් නිසා දැන් තම හෝ වගාව නියඟයට ඔරොත්තු දෙන බව ගොවීහු පවසති. පාංශු සංරක්ෂණ ක්‍රම අඛණ්ඩව නඩත්තු කිරීමට පඹදෙණියේ හෝ ගොවියෝ පෙලඹී සිටිති. පෞද්ගලික සමාගමක් කාබනික පොහොර පමණක් යොදා නිපදවන හෝ දල ඉහළ මිලකට මිලදී ගන්නා අතර ව්‍යාපෘතියේ ප්‍රතිලාභී සියලුම ගොවීන් පාහේ එම සමාගමට දල සපයයි. සමාගම මඟින් කාබනික පොහොර ද ගොවීන්ට ලබා දෙයි.

“දැන් සාමාන්‍ය හෝ දල කිලෝ ග්‍රෑම් එකකට රුපියල් 70 ක පමණ මිලක් ලැබෙනවා. ඒත් අපගේ කාබනික හෝ දල කිලෝ ග්‍රෑම් එකකට රුපියල් 110ක පමණ ඉහළ මිලක් ලැබෙනවා. අපි කාබනික හෝ ගොවීන්ගේ සමිතියක් ආරම්භ කළා. ගොවීන් තුන් දෙනෙකුගෙන් ආරම්භ කළ සමිතියේ දැන් සාමාජිකයින් 25ක් ඉන්නවා” ව්‍යාපෘතියේ තවත් ප්‍රතිලාභී ගෙවිලියක් වන පුෂ්පා රංජනී මහත්මිය පවසයි.

ඇය අක්කර දෙකක පමණ සාර්ථක හෝ ඉඩමක් ද, අක්කරයක පමණ ඉඩමක සාර්ථක ඵලදායී වගාවක් ද ගෙවත්තක්ද පවත්වාගෙන යයි. ආරම්භයේ සිටම ව්‍යාපෘතියේ ක්‍රියාකාරී සාමාජිකාවක වන පුෂ්පා රංජනී තිරසාර භූමි කළමනාකරණ ක්‍රම අනුගමනය කරමින් ඉතා සාර්ථක ප්‍රතිඵල ලබා ගනිමින් සිටී. තම හෝ ඉඩමේ පාංශු සංරක්ෂණ ක්‍රම කිසිවක් නොතිබූ බවත් ව්‍යාපෘතියෙන් ලැබුණු මූල්‍යාධාර යොදා ගනිමින් ඉඩම ඉතා හොඳින් සංරක්ෂණය කළ බවත් ඇය පවසයි. වසර දෙකක් තුළ හෝ වගාවෙන් ලැබෙන ආදායම සැලකිය යුතු ලෙස වැඩි වූ බව ද ඇය පවසයි.

ලෝක පාංශු දිනය 2020

පස සජීවීව තබා ගනිමු.
පාංශු ජෛව විවිධත්වය සුරකිමු

ලෝක
පාංශු
දිනය

වික්සන් ජාතීන්ගේ ආහාර හා කෘෂිකර්ම සංවිධානය සෑම වසරකම දෙසැම්බර් මස 05 දින ලෝක පාංශු දිනය සමරයි. එහි අරමුණ වන්නේ පසේ වැදගත්කම පිළිබඳ ජනතාව දැනුවත් කිරීමත්, ලෝකයේ පාංශු සම්පත් මුහුණ දී ඇති තර්ජන සහ ගැටලු පිළිබඳ සෑමගේ අවධානය යොමු කිරීමත්ය. ලෝක පාංශු දිනයේ තේමාව තෝරා ගනු ලබන්නේ පස හා සම්බන්ධ විශේෂිත ගැටලුවක් පිළිබඳව ලෝක අවධානය යොමු කිරීමේ අරමුණෙනි.

ඒ අනුව පසුගිය වසරේ පාංශු දින තේමාව 'පස සජීවීව තබා ගනිමු. පාංශු ජෛව විවිධත්වය සුරකිමු' ලෙස තෝරා ගන්නා ලද අතර එමඟින් මිනිතලයේ ජීවයේ පැවැත්මට අවශ්‍ය පොළොව යට සිට විශාල මෙහෙයක් සිදු කරන පිරිසක් පිළිබඳව, එනම් ඇසට නොපෙනෙන කුඩා බැක්ටීරියාවල සිට කඩිසර කංකුන්ඩන් සහ සිහින් ගැඩවිලුන් දක්වා වූ පාංශු ජීවීන් පිළිබඳව අවධානය යොමු කරයි.

අද පාංශු ජෛව විවිධත්වය පිළිබඳව කනස්සල්ලට පත්වීමට සිදුව ඇත්තේ විය දැඩි බලපෑමට ලක්වී ඇති බැවිනි. පස මිනිමත සිටින ජීවීන්ගෙන් 1/4 කට හිචන වේ. එහෙත් මේ දක්වා අප දන්නේ මෙම අපගේ දෙපා යට ඇති මහා විශ්වයෙන් 1% පමණ සුළු ප්‍රමාණයක් ගැන පමණි.

හිරෝගී පස් තේ හැන්දක මිනිමත වෙසෙන මිනිසුන් ප්‍රමාණයට වඩා වැඩි ජීවීන් සංඛ්‍යාවක් වාසය කරයි. පසේ වෙසෙන මෙම ජීවීන් ශාකවල වර්ධනය, කාබන් තිරකිරීම, මහා ඖෂධ ගබඩාවක් වීම වැනි මිනිසුන් යැපෙන තීරණාත්මක පාරිසරික ක්‍රියාවලීන් රැසකට දායක වේ. එහෙත් මේ වනවිට පාංශු ජෛව විවිධත්වය දැඩි තර්ජනයකට ලක්වී ඇත. තිරසාර නොවන භූමි කළමනාකරණය පොළොව යට වෙසෙන මෙම ජෛව ලෝකයට දැඩි බලපෑම් එල්ලකර ඇත.

පස යනු සජීවී සම්පතකි. පොළොව මත සහ යට වෙසෙන ජීවීන්, පස තුළ සිදුවන සංකීර්ණ ක්‍රියාවලීන් සහ අන්තර් ක්‍රියා මත යැපෙන අතර මිනිමත ජීවයේ පැවැත්ම රඳා පවතින්නේ ඒ මතයි. අවාසනාවකට අපගේ වඩාත් වැඩි අවධානය යොමු වන්නේ ඉන් මිනිස් ඇසට ලක්වන සත්ව විශේෂ වෙත වන අතර අපගේ දෙපා යට සිටින නොපෙනෙන ජීවීන් නොසලකා හරී. ශාක විසින් පස තුළ වෙසෙන සත්ව ලෝකයක් පෝෂණය කරන අතර පස මගින් පෙරළා ශාක පෝෂණය කොට රැක බලා ගනී.

ආහාර සුරක්ෂිතතාවය

පස යනු පාරිසරික පද්ධතියක් වන අතර එය සීමිත සම්පතකි. එනම් එහි විනාශය සහ හානිය මිනිස් ජීවිත කාලය තුළ යළි ප්‍රතිස්ථාපනය කළ නොහැකිය. තිරසාර

කෘෂිකාර්මික පිළිවෙත් අනුගමනය කිරීම පාංශු ජෛව විවිධත්වය සහ පාංශු වෙනිදිය කාබන් සංරක්ෂණය, පසේ හිරෝගී බව වැඩි කිරීමට සහ කෘෂිකර්මාන්තයේ ඵලදායිතාවය ඉහළ නැංවීම සඳහා අත්‍යවශ්‍ය වේ.

ලෝකයේ ආහාර සුරක්ෂිතතාව තහවුරු කිරීම සඳහා පාංශු ජෛව විවිධත්වය විනාශ වීමට එරෙහිව කටයුතු කිරීම ප්‍රධාන කටයුත්තකි. විය තිරසාර සංවර්ධන ඉලක්කවලින් අඩකට වඩා ළඟා කර ගැනීමට දායක වෙයි. පාංශු ජෛව විවිධත්වය පාංශු පරිසර පද්ධතියේ ඉතා වැදගත් භූමිකාවක් ඉටුකරන අතර පාංශු ජීවීන් විසින් පසෙහි පෝෂක චක්‍රය පවත්වාගෙන යාම, පාංශු කාබනික ද්‍රව්‍යයන්ගේ ගතිකත්වයන් නියාමනය කිරීම, පාංශු කාබන් තිරකිරීම සහ හරිතාගාර වායු විමෝචනය පාලනය කිරීම සහ පස හිසි ලෙස ක්‍රියාත්මක වීම සඳහා දායක වෙයි.

එමෙන්ම පාංශු ජෛව විවිධත්වය, ජලය පවිත්‍රකරණය, දේශගුණික ස්ථායීකරණය, පෝෂණය, ආහාර සුරක්ෂිතතාවය සහ ප්‍රතිශක්තිය නියාමනය වැනි මාර්ග ගණනාවක් ඔස්සේ මිනිස් සෞඛ්‍යය රැක ගනීම සඳහා වන ප්‍රධාන කාර්යභාරයක් ඉටුකරයි. ජෛව විවිධත්වයෙන් පිරිපුන් පසක වැඩෙන ශාක පළිබෝධ සහ රෝග සඳහා වඩාත් හොඳින් ඔරොත්තු දෙයි.

වික්සන් ජාතීන්ගේ ආහාර හා කෘෂිකර්ම සංවිධානය මඟින් ශ්‍රී ලංකාව තුළ තිරසාර භූමි කළමනාකරණය සඳහා වූ වැඩසටහන් ක්‍රියාවට නගමින් සිටී.

2017 දී වික්සන් ජාතීන්ගේ ආහාර හා කෘෂිකර්ම සංවිධානය කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුව සමග එක්ව ස්ථානීය පස් පරීක්ෂාව මත පදනම්ව පොහොර භාවිතය මඟින් රසායනික පොහොර භාවිතය අවම කිරීම සඳහා වැඩසටහනක් දියත් කරන ලදී.

ගොවීන් විසින් රසායනික පොහොර සහ අනෙකුත් කෘෂි

රසායනික ද්‍රව්‍ය අධික ලෙස සහ අනවශ්‍ය ලෙස භාවිතය ප්‍රධාන ගැටලුවක් වන අතර එය පාංශු දූෂණයට සහ මතුපිට සහ භූගත ජල දූෂණයට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු වේ.

ව්‍යාපෘතිය මගින් පස් පරීක්ෂණ සහ පැළෑටි පත්‍රවල වර්ණ පරීක්ෂණ උපකරණ කට්ටල ගොවීන්ට හඳුන්වා දුන් අතර ඒ අනුව ගොවීන්ට පොහොර භාවිතයට පෙර තම වගා බිම්වල පස් පරීක්ෂා කිරීමට උනන්දු කරවන ලදී. මෙම ක්‍රියාවලිය මගින් රසායනික පොහොර භාවිතය 40% කින් පමණ අඩුකිරීමට හැකි බව තහවුරු විය. මෙහි සාර්ථකත්වයත් සමඟ මෙවැනි උපකරණ කට්ටල රට පුරා ප්‍රචලිත කිරීම සඳහා පියවර ගෙන ඇත.

පාංශු ජෛව විවිධත්වය විනාශ වීම ශ්‍රී ලංකාවේ මධ්‍ය කඳුකරයේ ගොවි බිම්වල සහ වතු වල දක්නට ලැබෙන ප්‍රධාන ගැටලුවක් බව හඳුනාගෙන ඇත. මධ්‍ය කඳුකරයේ ගොවිබිම් වලින් අඩක් පමණ භායනියට ලක්වී ඇති අතර මෙය ගොවි ජනතාවගේ ජීවනෝපායට අහිතකර ලෙස බලපායි.

ගෝලීය පරිසර පහසුකමේ මූලාධාර සහිතව කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුව සහ එක්සත් ජාතීන්ගේ ආහාර හා කෘෂිකර්ම සංවිධානය එක්ව ක්‍රියාත්මක කරන භායනියට පත් කෘෂිකර්මික ඉඩම් පුනරුත්ථාපනය කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය මගින් මධ්‍ය කඳුකරයේ මහනුවර, බදුල්ල සහ නුවරඑළිය දිස්ත්‍රික්කවල පාංශු ජෛව විවිධත්වය රැක ගැනීමට සහ වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා වැඩසටහන් රාශියක් ක්‍රියාවට නගයි.

ව්‍යාපෘතිය මගින් ස්ථානීය පස් පරීක්ෂාව මත පොහොර භාවිතය ප්‍රචලිත කිරීමට කටයුතු කරයි. කිරි ගව පාලනය සහ හෝග වගාවේ ඒකාබද්ධ ප්‍රවේශයක් තුළින් ගොවි ජනතාව කාබනික පොහොර භාවිතයට හුරු කර රසායනික පොහොර භාවිතය අවම කිරීමට කටයුතු කරයි. ගෙවතු වගා වැඩසටහන් හරහා ගොවීන් කොම්පෝස්ට් පොහොර නිපදවීමට සහ තිරසාර පාංශු හා භූමි කළමනාකරණ ක්‍රමවේදවලට යොමු කිරීමට කටයුතු කරයි. එමෙන්ම කුඩා තේවතු වල පාංශු ජෛව විවිධත්වය වැඩි දියුණු කිරීමට තිරසාර භූමි කළමනාකරණ ක්‍රමවේද රාශියක් හඳුන්වා දී ඇති අතර කාබනික පොහොර භාවිතය, සෙවණ

කළමනාකරණය, අතුරු හෝග වගාව සහ පාංශු සංරක්ෂණ වැඩසටහන් ඒ අතර වේ.

භායනියට පත් කෘෂිකර්මික ඉඩම් පුනරුත්ථාපනය කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය තිරසාර භූමි කළමනාකරණ ක්‍රම ප්‍රවර්ධනය සඳහා රාජ්‍ය ආයතන රැසක් සමඟ එකාබද්ධව කටයුතු කරයි. කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුව, ගොවිජන සේවා සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුව, කුඩා තේ වතු සංවර්ධන අධිකාරිය, ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් දෙපාර්තමේන්තුව සහ පළාත් කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුව ඒ අතර වේ.

පාංශු ජෛව විවිධත්වය

පස සජීවී සම්පතක් වන අතර එය මිනිමත ජෛව විවිධත්වයෙන් 25% කට හිචනන වේ

- ජීවීන්ගෙන් 90%ක් පස තුළ ජීවත්වන හෝ ඔවුන්ගේ ජීවන චක්‍රයෙන් කොටසක් පස තුළ ගත කරන අතර අප මෙතෙක් දන්නේ මෙම සැලකුණු විශ්වයේ 1% ක් ගැන පමණි
- පාංශු ජීවීන් වසරේ දින 365 ම පැය 24 පුරා ම මිනිමත ජීවය පවත්වාගෙන යාමට අවශ්‍ය ඒකාබද්ධ ක්‍රියාවලියක නිරතව සිටී. .
- පාංශු ජෛව විවිධත්වය නිරෝගී පසක අත්‍යවශ්‍ය අංගයකි. නිරෝගී පස් වඩාත් පෝෂ්‍යදායී සහ ආරක්ෂිත ආහාර නිපදවයි. අප ගන්නා ආහාරවලින් 95% ක් පස් මගින් නිපදවයි.
- පාංශු ජීවීන් විසින් කාබන් පස තුළ රඳවාගනිමින් හරිතාගාර වායූන් විමෝචනය අඩුකරයි.
- පාංශු ජීවීන් විසින් පසට එක්වන හානිකර ද්‍රව්‍ය විමෝචනය කරමින් පාංශු දූෂණය වළක්වයි.
- පස යනු විශාල සහ ඉතා වැදගත් ඖෂධාගාරයකි. අප ආසාදන වැළැක්වීමට භාවිතා කරන ප්‍රතිජීවක සියල්ලම පාහේ නිපදවන්නේ පාංශු ක්ෂුද්‍ර ජීවීන් යොදාගෙන බව ඔබ දන්නවා ද?

ව්‍යාපෘතිය සමඟ සම්බන්ධවී තම භායනියට පත් ඉඩම් පුනරුත්ථාපනයට යොමු වූ ගෙවිලියක්

භායනියට පත් කෘෂිකර්මික ඉඩම් පුනරුත්ථාපනය කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය මගින් මධ්‍ය කඳුකරයේ එළවළු වගා කරන ගොවීන් අතර තිරසාර භූමි කළමනාකරණ ක්‍රම ප්‍රවර්ධනයට වැඩසටහන් රැසක් ක්‍රියාවට නගයි. එළවලු වගාකරන ඉඩම් ඉතා දැඩි පාංශු බාදනයටත් පාංශු හා ජල දූෂණයටත් ලක්වී ඇත. එහි ප්‍රතිපලයක් ලෙස ලැබෙන අඩු අස්වැන්නන් දැරීමට සිදුවන ඉහළ හිෂ්පාදන පිරිවයන් හේතුවෙන් එළවලු වගාව ගොවීන්ට ලාභදායී ව්‍යාපාරයක් නොවේ.

තිරසාර භූමි කළමනාකරණය වගාබිම්වලින් ලැබෙන ආර්ථික ප්‍රතිලාභ වැඩි කරයි

මධ්‍ය කඳුකරයේ අක්කර එකක වගාබිමකින් ලැබෙන පාරිසරික ප්‍රතිලාභවල සාමාන්‍ය මූල්‍ය වටිනාකම වර්ෂයකට රු.79 000.00ක් පමණ වන බවත් එය තිරසාර භූමි කළමනාකරණ ක්‍රම භාවිතයත් සමඟ ඉහළ යන බවත් එක්සත් ජාතීන්ගේ ආහාර සහ කෘෂිකර්ම සංවිධානයේ භාග්‍යයට පත් කෘෂිකාර්මික ඉඩම් පුනරුත්ථාපනය කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය මගින් සිදු කළ අධ්‍යයනයකින් පෙන්වා දෙයි.

තිරසාර භූමි කළමනාකරණ ක්‍රම භාවිතා කර නොදින කළමනාකරණය කරන අක්කරයක වගාබිමකින් ලැබෙන පාරිසරික ප්‍රතිලාභවල මූල්‍ය වටිනාකම වසරකට රු. 225 000ක් පමණ දක්වා ඉහළ අගයක් ගන්නා බව ද එම අධ්‍යයනය මගින් පෙන්වා දෙයි. භාග්‍යයට පත් කෘෂිකාර්මික ඉඩම් පුනරුත්ථාපනය කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය වෙනුවෙන් පරිසර අමාත්‍යාංශයේ ඉඩම් සම්පත් අංශයේ අධීක්ෂණය යටතේ පරිසර සංරක්ෂණය සඳහා වූ ජාත්‍යන්තර සංගමය (IUCN) ශ්‍රී ලංකා ශාඛාව මගින් මෙම අධ්‍යයනය ක්‍රියාත්මක කරන ලදී.

භාග්‍යයට පත් කෘෂිකාර්මික ඉඩම් පුනරුත්ථාපනය කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක වන මධ්‍ය කඳුකරයේ මහනුවර, බදුල්ල සහ නුවරඑළිය දිස්ත්‍රික්කවල මෙම අධ්‍යයනය සිදු කරන ලදී. එමගින් වගා බිම්වල සහ ක්ෂුද්‍ර ජලපෝෂක ප්‍රදේශවලින් ලැබෙන පාරිසරික සේවා ඇතුළු සමස්ත ආර්ථික වටිනාකම ගණනය කරන ලදී.

භාග්‍යයට පත් කෘෂිකාර්මික ඉඩම් පුනරුත්ථාපනය කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය මගින් මෙම කෘෂි පාරිසරික පද්ධති මගින් ලබා දෙන ආර්ථික ප්‍රතිලාභ වටිනාකම පදනම කර ගනිමින් ශ්‍රී ලංකාවේ තිරසාර භූමි කළමනාකරණය සඳහා නව්‍ය මූල්‍ය ක්‍රම හඳුන්වා දීමට කටයුතු කරයි. පාරිසරික සේවා වල වටිනාකම ඇස්තමේන්තු කිරීමේ අරමුණ වන්නේ පරිසර පද්ධතිවලට ඒවා මගින් ලබාදෙන සේවා පදනම් කර ගනිමින් මූල්‍ය වටිනාකමක් ලබා දීමයි. ඒ අනුව වගාබිම්වලට සහ ඒවා පිහිටි ක්ෂුද්‍ර ජලපෝෂක ප්‍රදේශ සඳහා මූල්‍ය වටිනාකමක්

ලබා දුන් අතර තිරසාර භූමි කළමනාකරණ ක්‍රමවේද භාවිතා කරමින් මනා ලෙසින් කළමනාකරණය කරන ඉඩම්වල එම මූල්‍ය වටිනාකම වැඩි වන ආකාරය පෙන්වා දෙන ලදී.

භාග්‍යයට පත් කෘෂිකාර්මික ඉඩම් පුනරුත්ථාපනය කිරීමේ ව්‍යාපෘතියේ එක් අරමුණක් වන්නේ ශ්‍රී ලංකාවේ තිරසාර භූමි කළමනාකරණය සඳහා නව ආයෝජන යොමු කිරීම සහ නව්‍ය මූල්‍ය ක්‍රම හඳුන්වා දීමයි. ශ්‍රී ලංකාවේ මධ්‍ය කඳුකරයේ භූමිය දැඩි භාග්‍යයට ලක් වී ඇති අතර තිරසාර භූමි කළමනාකරණ ක්‍රම ගොවීන් අතර ප්‍රචලිතය කිරීමට ඇති ප්‍රධාන බාධාවක් ලෙස ප්‍රමාණවත් අරමුදල් නොමැතිකම හඳුනාගෙන ඇත. ගොවීන් සහ පොදුවේ ජනතාව මෙම වගාබිම් මගින් ලබා දෙන පාරිසරික සේවා වල අගය නොදනී. මෙම සේවා වල අගය පිළිබඳ ගොවි ජනතාව දැනුවත් කිරීම, තිරසාර භූමි කළමනාකරණ ක්‍රමවේද අනුගමනය කරමින් එම අගය වැඩි කරගත හැකි බව අවබෝධ කර දීම සහ එමගින් පෞද්ගලිකවත්, පොදුවේ සමාජයටත් සැලසෙන වාසි පෙන්වා දෙමින් තිරසාර භූමි කළමනාකරණය සඳහා ආයෝජනය කිරීමට පෙළඹ වීම එමගින් අරමුණු කරන ලදී.

දුර්වල ලෙස කළමනාකරණය කරනු ලබන ඉඩම් මගින් පරිසරයට සිදු කරන හානි පිළිබඳව මීට පෙර අධ්‍යයන මගින් සොයාගත් කරුණු මෙම අධ්‍යයන වාර්තාව මගින් පෙන්වා දෙයි.

දුර්වල ලෙස කළමනාකරණය කරන ඉඩමකින් ගොවීන්ට දැරීමට සිදුවන අතිරේක පිරිවැය ගැන ද විවැනි ඇතැම් වාර්තාවලින් පෙන්වා දෙයි. 1995 දී සිදුකරන ලද අධ්‍යයනයක දී නුවරඑළිය දිස්ත්‍රික්කයේ අර්තාපල් වගාවේ පාංශු බාදනය පිළිබඳව අවධානය යොමුකර ඇත.

අධ්‍යයනය මගින් පෙන්වා දෙන්නේ වගා කන්නය අනුව හෙක්ටයාරයකට පස් ටොන් 9-15 පමණ විනාශ වන බවයි. එහි මූල්‍ය වටිනාකම ගණනය කිරීම නයිට්‍රජන්, පොටෑසියම්, පොස්පරස් සහ කාබනික ද්‍රව්‍ය හානි වීමේ ප්‍රමාණ හා ඒවා ප්‍රතිස්ථාපනය සඳහා දරන වියදම අනුව සිදුකර ඇත. ඒ

© FAO/Gamini Warushamana

මහනුවර දොළව ප්‍රදේශයේ භාග්‍යයට පත් කෘෂිකාර්මික ඉඩම් පුනරුත්ථාපනය කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය යටතේ තිරසාර භූමි කළමනාකරණ ක්‍රම යොදාගනිමින් නඩත්තු කරන ගෙවත්තක පාංශු සංරක්ෂණ තාක්ෂණයන් යොදාගෙන ඇති අයුරු. අධ්‍යයනයට අනුව තිරසාර භූමි කළමනාකරණ ක්‍රම භාවිතා කරන අක්කරයක ගෙවත්තකින් වසරකට ලබාදෙන පාරිසරික සේවා වල මූල්‍ය වටිනාකම රු.225 000ක් බව ඇස්තමේන්තු කර ඇත.

අනුව ඒවා ප්‍රතිස්ථාපනය සඳහා හෙක්ටයාරයකට රු.2 305.00-3 443.00 පමණ වැය වන බව ගණනය කර ඇත. මෙය පරිසර හානිවලට පිළියම් යෙදීම සඳහා අවශ්‍ය පිරිවැය පිළිබඳ සිදු කරන ලද අධ්‍යයනයකි.

එහෙත් මෙම භායනයට පත් කෘෂිකාර්මික ඉඩම් පුනරුත්ථාපනය කිරීමේ ව්‍යාපෘතියේ නව අධ්‍යයනය පාරිසරික ප්‍රතිලාභ මත පදනම්ව සිදු කරන ලද අධ්‍යයනයකි. අධ්‍යයනය මගින් මධ්‍ය කඳුකරයේ සාමාන්‍ය කෘෂිකාර්මික ඉඩමකින් ලැබෙන මුළු පාරිසරික ප්‍රතිලාභවල මූලය වටිනාකම අක්කරයකට රු.79,000ක් බව ඇස්තමේන්තු කර ඇත. එම වටිනාකම තුළ ජලයේ ගුණාත්මක බව රැකීම සහ පවිත්‍රකරණය සඳහා රු.25,000ක්, වායු පවිත්‍රකරණය සඳහා රු.6,000ක්, දේශගුණික නියාමන සේවා සඳහා රු.10,000ක් සහ පසේ සරු බව රැකීම සඳහා රු.17,000 ක් වශයෙන් එක් එක් පාරිසරික සේවාවල මූලය වටිනාකම වෙන වෙනම ගණනය කර ඇත. අක්කරයක ගෙවත්තකින් ලැබෙන පාරිසරික සේවාවල මුළු ආර්ථික වටිනාකම රු. 225,000ක් බවට ඇස්තමේන්තු කර ඇත. ඒ අතර රු.4,000ක පරාගන සේවා, රු.177,000ක කාබන් තිර කිරීමේ සේවා ඇතුළත්ය.

මෙම අධ්‍යයනයේ දී සැලකිල්ලට ගන්නා ලද වැදගත් පාරිසරික සේවා වන්නේ, කාබන් තිර කිරීම, පරාගනය සහ ඩීප් ප්‍රචාරණය, සෞන්දර්ය වටිනාකම, පස් රඳවා ගැනීම, ජල පවිත්‍රකරණය, ජලය ගැලීම පාලනය කිරීම, දැව සහ දර සැපයීම ආදියයි.

“ව්‍යාපෘති බල ප්‍රදේශය තුළ තිරසාර භූමි කළමනාකරණ

ක්‍රම ක්‍රියාවට නොගැනීමට බලපාන ප්‍රධානතම සාධකය ඒ පිළිබඳව ගොවීන් තුළ ඇති නොදැනුවත් භාවයයි. වර්තමාන ඉඩම් භාවිතා කරන ක්‍රම අනුව ජල දූෂණය වැනි පරිසර හානි ඇති කරයි. ඉඩම් සඳහා පරිසර සහතිකකරණය වැනි ක්‍රම හරහා මෙම ගැටලුවට පිළියම් යෙදිය හැකිය. දැනුවත්භාවයක් නොමැතිකම තිරසාර භූමි කළමනාකරණ ක්‍රම භාවිතයට නොගැනීමට ප්‍රධාන හේතුවයි. කුඹුරු ඉඩම්වල තිරසාර භූමි කළමනාකරණ ක්‍රම භාවිතා කරන අතර ඒවා අධ්‍යාපනික වටිනාකමින් යුක්ත වන අතර දැනුම හුවමාරු කිරීම හා වෙනත් ක්ෂේත්‍රවලට තිරසාර භූමි කළමනාකරණ ක්‍රම හඳුන්වාදීමට විය යොදාගත හැකිය” වාර්තාව පවසයි.

තේ සහ කුඹුරු ඉඩම්වල ඉහළ සෞන්දර්යාත්මක වටිනාකමක් ගෙවතුවල ඇති ජෛව විවිධත්වයත් පාරිසරික සංචාරක ව්‍යාපාරය වැනි ක්ෂේත්‍ර ඔස්සේ වූ තිරසාර භූමි කළමනාකරණයට ආයෝජන සඳහා මූල්‍ය යාන්ත්‍රණ සකසා ගැනීමේ විභවයක් ඇත. ඉතා හොඳින් කළමනාකරණය කරන ලද ඉඩම් සහ දුර්වල කළමනාකරණයක් සහිත ඉඩම් සඳහා සිදු කළ සංසන්දනාත්මක අධ්‍යයනයට අනුව හොඳින් කළමනාකරණය කරනු ලබන ඉඩම්වලින් ලබාගත හැකි පාරිසරික සේවාවල ඉහළ අගය පෙන්වා දෙයි. සාමාන්‍ය තක්සේරුව අනුව මෙම පාරිසරික සේවා සමාජයටත් ගොවීන්ට සහ ඉඩම් හිමියන්ටත් විශාල වටිනාකමක් ලබා දේ. එබැවින් තිරසාර භූමි කළමනාකරණ ක්‍රම භාවිතා කිරීමට ගොවීන් උනන්දු කිරීම මගින් පෞද්ගලික සහ පොදු වටිනාකම් ලබාදෙන බව වාර්තාව පෙන්වා දෙයි.

මධ්‍ය කඳුකරයේ භූමි භායනය ගැන පුළුල් අධ්‍යයනයක්

භූමි භායනය පිළිබඳ අධ්‍යයනයේ සමාජමානව අවස්ථාවට සහභාගී වූ හවුල්කාරි ආයතනවල නියෝජිතයින්

එක්සත් ජාතීන්ගේ ආහාර සහ කෘෂිකර්ම සංවිධානයේ භායනයට පත් කෘෂිකාර්මික ඉඩම් පුනරුත්ථාපනය කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුව සමඟ එක්ව මධ්‍ය කඳුකරයේ මහනුවර, බදුල්ල සහ නුවරඑළිය දිස්ත්‍රික්කවල භූමි භායනය පිළිබඳ පුළුල් අධ්‍යයනයක් ආරම්භ කරන ලදී. මෙම අධ්‍යයනයේ අරමුණු වන්නේ; කෘෂිකර්ම, වන සංවර්ධන විද්‍යා සහ ධීවර යන අංශවලින් සැපයෙන තාක්ෂණ හා සේවා තිරසාර ලෙස වැඩිකිරීම සහ වැඩිදියුණු කිරීමයි.

මේ යටතේ කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුවේ ස්වභාවික සම්පත් කළමනාකරණ මධ්‍යස්ථානය මගින් දිස්ත්‍රික්ක තුනේ භූමි භායනය පිළිබඳ වැදගත් තොරතුරු රැස්කරනු ඇත. අධ්‍යයනයේ අපේක්ෂිත ප්‍රතිඵල වනුයේ; දිස්ත්‍රික්ක තුන

සඳහා සුදුසු පරිමාණයකට සහ සම්මතයන්ට අනුව ඉඩම් භාවිත ක්‍රම පිළිබඳ සිතියම් සකස් කිරීම, වියළි භූමිවල භූමි භායනය පිළිබඳව වන (LADA) ක්‍රමවේද භාවිතා කරමින් ප්‍රශ්නාවලි කාර්ය සංග්‍රහය Questionnaire Manual (QM) දත්ත පද්ධතියක් සකස් කිරීම, දැරුණු ලෙස භූමි භායනයට ලක්වූ ස්ථාන සහ භූමි භායනය අවම ස්ථාන හඳුනා ගැනීම සහ ඒවා සිතියම්ගත කිරීම, ප්‍රාදේශීය වශයෙන් වන දැරුණු ලෙස භූමි භායනයට ලක්වූ ස්ථාන සහ භූමි භායනය අවම ස්ථාන හඳුනා ගැනීම සහ ඒ අනුව දත්ත පද්ධතියක් සකස් කිරීම සහ ඉහත තොරතුරු සියල්ල ජාතික භූමි තොරතුරු හුවමාරු කිරීමේ SriCAT වෙබ් අඩවියේ පළ කළ හැකි පරිදි සකස් කර ලබා දීම.

තිරසාර භූමි කළමනාකරණය සඳහා හෝග වගාවේ සහ කිරි ගව පාලනයේ ඒකාබද්ධ ප්‍රවේශය

මහනුවර ගුරුකැලේ ප්‍රදේශයේ පදිංචි කේ.විමි ශාන්ත කල්ලෝරා (43) සහ ඔහුගේ බිරිඳ අනුලා කුමාරි (37) දිරිමත් ගොවියෝ වෙති. ඔවුහු අක්කර දෙකක පමණ වූ ඉඩමක තේ සහ වළවළ වගාවන් ඊට අමතරව කිරි ගව පාලනයත් සිදු කරති.

කල්ලෝරා මහතාගේ ගොවිතැන ලාභදායී ව්‍යාපාරයක් නොවූ නිසා ඔහු වියට ප්‍රමුඛත්වයක් ලබා දුන්නේ නැත. ජීවනෝපාය සඳහා ඔහු ඉදිකිරීම් කම්කරුවෙකු ලෙස සේවය කෙළේය. එහෙත් අද ඔහු ගොවිතැන ලාභදායී මෙන්ම තිරසාර ව්‍යාපාරයක් ලෙස සලකයි. විය කම්කරුවෙකු ලෙස උපයන දෛනික වේතනයට වඩා වැඩි ස්ථිර ආදායමක් ලබාදෙන බවද ඔහු පවසයි.

කල්ලෝරාගේ ඉඩම කඳු බෑවුමක පිහිටා ඇති අතර නිරන්තර සිදුවන පාංශු බාදනයට නිරාවරණය වේ. ඔහුගේ ප්‍රධාන හෝගය තේ වන අතර අතරු හෝගයක් ලෙසින් සහ සෙවණ ශාක ලෙස ගම්මිරිස් වගා කරයි. ඔහු ගෙවත්තේ වළවළ සහ පලතුරු වගාකරයි. කල්ලෝරා මෙන්ම ගුරුකැලේ ප්‍රදේශයේ අනෙකුත් ගොවීන් ද දිගු නියඟ, වර්ෂාපතනයේ උච්චාවචනයන් සහ මෝසම් වැසිවල සිදුවන වෙනස්කම් වැනි දේශගුණික විපර්යාසවල අහිතකර බලපෑම්වලට නිරන්තරව ගොදුරු වේ. මෙම සාධක හෝග, ඒවායේ ඵලදාව සහ ආදායම කෙරෙහි අහිතකර ලෙස බලපාන අතර ගොවිතැන ආකර්ශනීය නොවන කර්මාන්තයක් බවට පත් කරයි.

මේ හේතූන් නිසා ඔවුන්ගේ ඉඩම් නිසරු බවට පත්ව තිබූ අතර ඊට ප්‍රතිකර්ම ලෙස පාංශු පරික්ෂාවකින් තොරව සහ

පසේ නිසි සංයුතිය පිළිබඳ අවබෝධයකින් තොරව අධික ලෙස අකාබනික පොහොර යෙදීමට ඔවුහු පුරුදු වී සිටියහ. විය ඔවුන්ගේ ඵලදාව හෝ ආදායම සැලකිය යුතු ලෙස ඉහළ නැංවූයේ නැති නමුත් ඔවුන්ගේ නිෂ්පාදන පිරිවැය තවදුරටත් ඉහළ නැංවීය. එමෙන්ම ඒ ක්‍රියාව පාංශු සහ ජල දූෂණයට හේතු විය.

තම ඉඩම දැඩි ලෙස හායනයට ලක්වීම මෙලෙස අඩු ඵලදාවක් සහ අඩු ආදායමක් ලැබීමට හේතුව බව කල්ලෝරා දැන නොසිටියේ ය. 2018 දී කල්ලෝරා එක්සත් ජාතීන්ගේ ආහාර සහ කෘෂිකර්ම සංවිධානයේ හායනයට පත් කෘෂිකාර්මික ඉඩම් පුනරුත්ථාපනය කිරීමේ ව්‍යාපෘතියට ප්‍රතිලාභියෙකු ලෙස සම්බන්ධ විය. ප්‍රදේශයේ ගොවිබිම්වල මෙම තත්වය වෙනස් කිරීම සඳහා ව්‍යාපෘතිය මගින් ප්‍රතිලාභීන් සඳහා පාංශු හායනය සහ තිරසාර භූමි කළමනාකරණය පිළිබඳව දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. ඒ සඳහා සත්ව නිෂ්පාදන හා සෞඛ්‍ය දෙපාර්තමේන්තුව, කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුව, කුඩා තේ වතු සංවර්ධන අධිකාරිය සහ ව්‍යාපෘතියේ පාර්ශ්වකාර අනෙකුත් ආයතන සම්බන්ධ විය. කල්ලෝරා මුල සිටම ව්‍යාපෘතියේ ක්‍රියාකාරී සාමාජිකයෙකු විය.

"ව්‍යාපෘතියේ සහ රාජ්‍ය ආයතනවල නිලධාරීන් අපිට අපගේ ඉඩම්වල පසේ හායනයට පත් ස්වභාවය පිළිබඳව අවබෝධ කර දී තිරසාර භූමි කළමනාකරණ ක්‍රම භාවිතයෙන් සහ යහපත් කෘෂිකාර්මික පිළිවෙත් මගින් පසේ ගුණාත්මක බව වැඩිකර ගන්නා ආකාරය පිළිබඳව පුහුණුව ලබා දුන්නා. ඉඩම්වල පාංශු සංරක්ෂණ ක්‍රම ක්‍රියාවට නැඟීමට ව්‍යාපෘතිය මගින් මූල්‍ය ආධාර ලබා දුන්නා. බොහෝ ගොවීන්

© FAO/Nimat Gunasena

මෙම අවස්ථාව යොදා ගනිමින් සහ තාක්ෂණික නිලධාරීන් විසින් සකස් කළ විද්‍යාත්මක ගොවිපොළ සැලසුම්වලට අනුව ඔවුන්ගේ ඉඩම්වල පාංශු සංරක්ෂණය සිදු කළා” ඔහු පවසයි.

ගුරුකැලේ ගම පිහිටා ඇත්තේ මහනුවර නගරයට ජලය සපයන එක් ප්‍රධාන ජල මූලාශ්‍රයක් වන නිල්ලඹේ ජලාශයේ ජල පෝෂක ප්‍රදේශයේ ය. විබැවින් මෙම ප්‍රදේශයේ සිදුවන ජල දූෂණය ජලාශයේ ජලයේ ගුණාත්මක බවට සෘජුවම බලපායි. කල්ලෝරා මහතා තම කිරි ගව පාලනය ද නිසි ක්‍රමවේදවලට අනුව සිදු නොකළ අතර එම හේතුවෙන් ඔහු ඉන් ලැබිය හැකි උපරිම ප්‍රතිලාභ ලබාගත්තේ ද හැක.

ඔහු සතුව කිරි ගවයින් තිදෙනෙකු සිටි නමුත් උන් සඳහා විධිමත් ගව මඩුවක් නොවීය. සිදුවන පරිසර හානි පිළිබඳ අවබෝධයකින් තොරව ගොවිපොළ අපද්‍රව්‍ය විවෘත ස්ථානවල අවිධිමත්ව ගොඩ ගැසූ බැවින් ඒවා ජල මාර්ගවලට මුසුව ගසාගෙන ගොස් නිල්ලඹේ ජලාශයේ ජලය දූෂණයට හේතු විය.

භායනයට පත් කෘෂිකාර්මික ඉඩම් පුනරුත්ථාපනය කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය මගින් කල්ලෝරාට ඔහුගේ කිරි ගව පාලනය නවීකරණය සඳහා ආධාර ලබාදෙන ලදී. එමගින් විධිමත් ගව ගාලක් සහ ගොවිපොළ අපද්‍රව්‍ය බැහැර කිරීමේ විධිමත් පද්ධතියක් ඉදිකිරීමටත් ඔහුගේ තේ සහ එළවළු වගාව කිරි ගව පාලනය සමග ඒකාබද්ධ කිරීමටත් ආධාර ලබා දෙන ලදී.

“මෙම කිරි ගව පාලනයේ සිදුවූ සංවර්ධනයන් සමග මගේ ආදායම සැලකිය යුතු ලෙස වැඩි වුණා. මම තේ සහ එළවළු වගාවන් කිරි ගව පාලනය සමග ඒකාබද්ධ කර ගොම කාබනික පොහොරක් ලෙස තේ සහ එළවළු වගාවට යොදා ගත්තා. මීට පෙර එළවළු සඳහා ගොම යෙදවූත් මම තේ වගාවට ඒවා යොදා ගත්තේ නෑ. කාබනික පොහොර ලෙස ගොම භාවිතයත් සමග තේ සහ එළවළු වගාවලින් ලැබෙන ආදායම ඉහළ ගියා. කිරි ගව පාලනයෙන් ලැබෙන ආදායම ඉතා සැලකිය යුතු ලෙස ඉහළ යාම මෙහි දී ඉතා වැදගත්. ව්‍යාපෘතිය මගින් හඳුන්වා දුන් නවීන ගව පාලන ක්‍රම නිසා දැන් මගේ සත්ව ගොවිපොළ ඉතාමත් විධිමත්” ඔහු පවසයි.

“දැන් මගේ ගවයින්ට විධිමත් ගව මඩුවක් වගේම සුදුසු ආහාර සහ ජලය තිබෙන නිසා උන් නිරෝගිමත්. දෛනික කිරි නිෂ්පාදනය ලීටර් 10කින් පමණ වැඩි වුණා” කල්ලෝරා මෙහිදී වැඩිදුරටත් පෙන්වා දුන්නේය. .

කල්ලෝරාගේ ගොවිපොළ අද තිරසාර කිරි ගව පාලනයේ සහ තිරසාර භූමි කළමනාකරණය සඳහා කිරි ගව පාලනයේ සහ හෝග වගාවේ ඒකාබද්ධ ප්‍රවේශය පිළිබඳව ආදර්ශ ගොවිපොළක් ලෙස යොදා ගනී.

තිරසාර භූමි කළමනාකරණ ක්‍රම අනුගමනය කිරීම නිසා කල්ලෝරා පහත සඳහන් ප්‍රතිලාභ අත්කරගෙන ඇත.

- ඔහුගේ මුල් ගව පට්ටියෙන් ලැබෙන දෛනික කිරි නිෂ්පාදනය ලීටර් 10කින් පමණ වැඩි වීම මාසයකට කිරි ලීටර් 30කින් පමණ වැඩි වී ඇත.
- කිරි ගව පාලනයේ ඇති සැබෑ විභවයන් අවබෝධ කරගත් කල්ලෝරා නව කිරි දෙනුන් දෙදෙනෙකු මිලට ගෙන තම ගව පට්ටිය දෙනුන් පස්දෙනෙකු දක්වා පුළුල් කරගෙන ඇත.
- නිසි කළමනාකරණය, පාංශු සංරක්ෂණය සහ කාබනික පොහොර භාවිතය නිසා ගෙවත්තෙන් ලැබෙන ආදායම මසකට රු.10,000 ක් පමණ දක්වා වැඩි වී ඇත.
- තේ වගාවේ එලදායීතාව ඉහළ ගොස් ඇති අතර එමගින් මාසික තේ දළ අස්වැන්න කි.ගුණ. 125කින් පමණ වැඩි වී ඇත.
- ගොම කාබනික පොහොරක් ලෙස අලෙවි කර ඔහු අමතර ආදායමක් ලබා ගනී.
- නිවසේ සහ අවට පවතින පිරිසිදු පරිසරය, ගොවිපොළ අපද්‍රව්‍ය වලින් සිදුවන දූෂණය නැවතීම අනෙකුත් ප්‍රතිලාභ අතර වේ.

හෝග වගාවේ සහ කිරි ගව පාලනයේ ඒකාබද්ධ ප්‍රවේශය

- භායනයට පත් කෘෂිකාර්මික ඉඩම් පුනරුත්ථාපනය කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය මගින් හෝග වගාවේ සහ කිරි ගව පාලනයේ ඒකාබද්ධ ප්‍රවේශය සඳහා ආදර්ශ ගොවිපොළවල් 30ක් බදුල්ල සහ මහනුවර දිස්ත්‍රික්කවල ඇති කරන ලදී.
- මෙම ආදර්ශ තිරසාර භූමි කළමනාකරණය සඳහා හෝග වගාව සහ ගව පාලනය ඒකාබද්ධව කළමනාකරණය කරගන්නා ආකාරය ප්‍රදර්ශනය කරයි.
- කිරි ගව පාලනය සඳහා විධිමත් ගොවිපොළ අපද්‍රව්‍ය බැහැර කිරීමේ ක්‍රම හඳුන්වා දීම මගින් ජල දූෂණය අවම කිරීම පිළිබඳ ආදර්ශනයක් සපයයි.
- තිරසාර භූමි කළමනාකරණය සඳහා රාජ්‍ය සහ පෞද්ගලික අංශවල නවුල්කාරීත්වය පිළිබඳවත් ආර්ථික වශයෙන් ලාභදායී නිෂ්පාදන ක්‍රමයක් පිළිබඳ ආදර්ශනයක් සපයයි.

මෙම ප්‍රවේශය ක්‍රියාවට නැංවීම සඳහා පහත සඳහන් රාජ්‍ය හා පෞද්ගලික ආයතන දායකත්වය ලබාදෙන ලදී.

ආයතනය	දායකත්වය
සත්ව නිෂ්පාදන හා සෞඛ්‍ය දෙපාර්තමේන්තුව, කුඩා තේවතු සංවර්ධන අධිකාරිය	කිරි ගව පාලනය පිළිබඳ තාක්ෂණික දැනුම ලබාදීම
කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුව	හෝග වගාව, පාංශු සංරක්ෂණය සහ කොම්පෝස්ට් පොහොර නිපදවීම පිළිබඳ තාක්ෂණික දැනුම ලබාදීම
කුඩා තේවතු සංවර්ධන අධිකාරිය	තේ වගාව පිළිබඳ තාක්ෂණික දැනුම ලබාදීම
අපනයන කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුව	කුළුබඩු වගාව පිළිබඳ තාක්ෂණික දැනුම ලබාදීම
ෆෝන්ටේරා ලංකා සමාගම	ක්ෂේත්‍ර සම්බන්ධීකරණය සහ කිරි මිලදී ගැනීම

වැලිමඩ ගොවිබිම්වල පාංශු දූෂණය වැළැක්වීමට පියවර

වික්සන් ජාතීන්ගේ ආහාර සහ කෘෂිකර්ම සංවිධානයේ හායනයට පත් කෘෂිකාර්මික ඉඩම් පුනරුත්ථාපනය කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කෙරෙන බදුල්ල දිස්ත්‍රික්කයේ තෝරා ගත් ක්ෂුද්‍ර ජලපෝෂක ප්‍රදේශවල පස් පරීක්ෂා කර, ඒ අනුව වගාවන් සඳහා පොහොර නිර්දේශ කිරීම දැන් සිදු කෙරෙමින් පවතී. ව්‍යාපෘතියේ ක්ෂේත්‍ර සම්බන්ධීකාරක උපුල් ජයවීර මහතා සඳහන් කළේ පස් නියැදි පරීක්ෂා කිරීම මේ වනවිට සියයට 90 ක් පමණ අවසන් කර ඇති බවයි.

මෙය විද්‍යාත්මක කෘෂිකර්මාන්තය ගොවි ජනතාව අතරට ගෙන යාමේ වැදගත් ආරම්භයක් බවද ජයවීර මහතා පෙන්වා දෙයි. 2018 වසරේදී අවසන් වූ වික්සන් ජාතීන්ගේ ආහාර සහ කෘෂිකර්ම සංවිධානය සහ කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුව විසින් ක්‍රියාත්මක කරන ලද ස්ථානීය පාංශු පරීක්ෂාව හා පොහොර නිර්දේශ කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය ඉතා සාර්ථක ව්‍යාපෘතියකි.

පාංශු පරීක්ෂා කිරීමෙන් පසු පසේ රසායනික සංයුතිය අනුව අවශ්‍ය පොහොර පමණක් නිර්දේශ කිරීමේ ක්‍රමයක් විමසීමට හඳුන්වා දෙන ලදී. පහසුවෙන් ක්ෂේත්‍රයට ගෙන යා හැකි පස් පරීක්ෂා කිරීමේ උපකරණ කට්ටලයක්ද එහි දී හඳුන්වා දෙන ලදී. එම ව්‍යාපෘතිය ඉතා සාර්ථක වූ අතර එම අත්දැකීම් භාවිත කරමින් වැලිමඩ ප්‍රදේශයේ පාංශු දූෂණය වැළැක්වීම මෙම වැඩසටහනේ අරමුණ බව ද ජයවීර මහතා පවසයි.

බදුල්ල දිස්ත්‍රික්කයේ ක්ෂුද්‍ර ජල පෝෂක හතරක මෙම ව්‍යාපෘති ක්‍රියාත්මක කෙරේ. එම ව්‍යාපෘති ප්‍රදේශ වන්නේ බණ්ඩාරවෙල ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාසයේ සපුගස් උල්පත, භාලිඇළ ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාසයේ සපුගොල්ල, වැලිමඩ ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාසයේ දාමුගස්අගල සහ උඹවපරණගම ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාසයේ ගලෙන් බිඳිවිව දෝවයි. මෙම ජලපෝෂක ප්‍රදේශවල ව්‍යාපෘතියේ ප්‍රතිලාභී සියලු ගොවීන්ගේ ඉඩම්වල පස් පරීක්ෂා කිරීම සිදු කෙරෙන අතර පසේ රසායනික සංයුතිය අනුව අවශ්‍ය පොහොර නිර්දේශ කිරීම හෝ පසේ තත්ත්වය වැඩි දියුණු කිරීමට අවශ්‍ය උපදෙස් සපයනු ඇත. උපදෙස් සපයන්නේ අදාළ ආයතනවල ක්ෂේත්‍ර නිලධාරීන් විසිනි.

පසේ පී. එච්. අගය, පොස්පරස් හා පොටෑසියම් සාන්ද්‍රණය පරීක්ෂාවට ලක්කරන අතර ගෙවතු, කුඹුරු, එළවළු වගා කරන ඉඩම් හා තේ වගා කරන ඉඩම්වල පස් පරීක්ෂා කිරීම මෙහි දී සිදු කරයි.

පස් පරීක්ෂා කිරීම සඳහා අවශ්‍ය උපකරණ කට්ටල ව්‍යාපෘතිය මඟින් අදාළ ක්ෂුද්‍ර ජල පෝෂක ප්‍රදේශ අයත්වන කෘෂිකර්ම උපදේශක කොට්ඨාස වෙත ලබාදී ඇත. පස් පරීක්ෂා කිරීමේ වගකීම පළාත් කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුවේ අධ්‍යක්ෂ සහ සහකාර කෘෂිකර්ම අධ්‍යක්ෂ මඟින් කෘෂිකර්ම උපදේශකවරුන් වෙත පවරා ඇත. පාංශු දූෂණයට ලක් වූ ඉඩම්වල රසායනික සංයුතිය වෙනස් කර පස වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා අවශ්‍ය සහායද ව්‍යාපෘතිය මඟින්ම ගොවීන්ට ලබා දෙයි. සෑම ගොවියෙකුටම සිය ඉඩමේ පස් පිළිබඳ වාර්තාවක් සහ පොහොර නිර්දේශ හා උපදෙස් පළාත්

පස් නියැදි පරීක්ෂාකරන බෝගහකුඹුර කෘෂිකර්ම උපදේශික අනුෂා ප්‍රියංගනී මහත්මිය

කෘෂිකර්ම අධ්‍යක්ෂ විසින් එක් එක් ගොවියාට ලබා දෙනු ඇත.

වැලිමඩ බෝගහකුඹුර කෘෂිකර්ම උපදේශක අනුෂා ප්‍රියංගනී මහත්මිය පවසන්නේ පාංශු දූෂණයට වඩාත් ලක්වී ඇත්තේ ප්‍රදේශයේ එළවළු වගාකරන කුඹුරු ඉඩම් බවයි. ඒවා වසරකට කන්න 3ක් පමණ අඛණ්ඩව එළවළු වගාව සඳහා යොදා ගන්නා අතර අධික ලෙස රසායනික පොහොර යොදයි. එමෙන්ම එළවළු වගා කරන ගොඩ ඉඩම්වල පාංශු බාදනය වැඩි බැවින් ඒවාටද අධික ලෙස රසායනික පොහොර යෙදීමට සිදුව ඇති බවද වාර්තා වේ. මෙම ඇතැම් ඉඩම්වල පසෙහි පොස්පරස් සහ පොටෑසියම් සාන්ද්‍රණය අධික බවත් ඇතැම් ඉඩම්වල අධික පොස්පරස් සාන්ද්‍රණයක් සහ පොටෑසියම්ද සැලකිය යුතු මට්ටමේ පවතින තත්ත්වයන් හඳුනාගෙන ඇත.

තිරසාර ලෙස කළමනාකරණය කරන ගෙවතු

තිරසාර ලෙසින් කළමනාකරණය කරන බණ්ඩාරවෙල ගෙවත්තක්

ගෙවතු වගාව යනු ශ්‍රී ලංකාවේ එක් ප්‍රධාන ආහාර නිෂ්පාදන ක්‍රමයක් වන අතර එමඟින් පවුලේ ආහාර ස්වයංපෝෂිතතාවය තහවුරු කිරීම අරමුණු කෙරේ. එය තිරසාර ආහාර නිෂ්පාදන ක්‍රමයක් වන අතර ශ්‍රී ලංකාවේ පැරණිතම සහ ප්‍රධාන ඉඩම් පරිහරණ ක්‍රමයක් ලෙස ද සැලකේ. අධ්‍යයනයන්ට අනුව 1995 දී දිවයිනේ සමස්ත භූමි ප්‍රමාණයෙන් සියයට 13.1ක් ගෙවතු වගා බව හඳුනාගෙන ඇත. (Tropical Agriculturist" Vol. 160, 2012)

අද වනවිටත් ගෙවතු වගාව මෙරට ආහාර නිෂ්පාදනයේ වැදගත් කාර්යභාරයක් ඉටුකරන අතර රජයේ දීර්ගත්වීම් සහ ප්‍රවර්ධන වැඩසටහන් සමඟ ගෙවතු වගාව වර්ධනය වෙමින් පවතී. කොවිඩ් 19 වසංගත තත්ත්වය නිසා ඇතිවූ ආහාර සුරක්ෂිතතාවය පිළිබඳ බිය සහ සංවරණ සීමා නිසා ග්‍රාමීය සහ අර්ධ නාගරික ප්‍රදේශවල ගෙවතු වගාව ජනප්‍රිය වී ඇත.

ගෙවතු වගාවට යොදාගන්නා භූමි ප්‍රමාණයේ සැලකිය යුතු ඉහළ අගයත්, එය ආහාර සුරක්ෂිතතාවයට දක්වන දායකත්වයත් මෙන්ම ගෙවතු වගාවේ දී භූමි

කළමනාකරණයට දක්වන ඉතා දුර්වල අවධානයත් යන කරුණු සැලකිල්ලට ගනිමින් එක්සත් ජාතීන්ගේ ආහාර සහ කෘෂිකර්ම සංවිධානයේ නායනයට පත් කෘෂිකාර්මික ඉඩම් පුනරුත්ථාපනය කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය ගොවිජන සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුවත් සමඟ එක්ව ගෙවතු සඳහා තිරසාර භූමි කළමනාකරණ ක්‍රමවේද හඳුන්වා දීමේ වැඩසටහනක් ක්‍රියාත්මක කරන ලදී.

මෙම වැඩසටහන සාර්ථක ලෙස ක්‍රියාත්මක වීමත් සමඟම ව්‍යාපෘතියට සම්බන්ධ ගෙවතු වල භූමියේ ඵලදායීතාවය ඉහළ ගොස් ඇති අතර ගෙවතු ඉඩම්වල පාංශු නායනය අඩු වී ඇත. මේ වැඩසටහන යටතේ ව්‍යාපෘතිය මගින් ගෙවතු සඳහා පාංශු සංරක්ෂණ ක්‍රමවේද, වැනිලා වැනි ඉහළ ආර්ථික වටිනාකම් සහිත හෝඟ සහ කොම්පෝස්ට් පොහොර නිපදවීම හඳුන්වා දෙන ලදී.

එමෙන්ම ව්‍යාපෘතිය මගින් ගොවීන්ට තම ගෙවත්ත ආර්ථික ගෙවත්තක් බවට පරිවර්තනය කොට අතිරික්ත නිෂ්පාදන අලෙවි කර අමතර ආදායමක් ලබාගැනීම සඳහා උනන්දු කරවනු ලබයි.

තිරසාර භූමි කළමනාකරණයට කාන්තාවන් බලගැන්වීම

අර්තාපල් වගාව පිළිබඳ ගොවි පුහුණු පාසලක කාන්තා පිරිසක් කෘෂි පරිසර පද්ධති විශ්ලේෂණ ක්‍රියාකාරකමක යෙදෙන අයුරු.

නායනයට පත් කෘෂිකාර්මික ඉඩම් පුනරුත්ථාපනය කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය මගින් ග්‍රාමීය කාන්තාවන් යෙදෙන සියලු ආකාරයේ කෘෂිකර්මාන්තය ආශ්‍රිත ජීවනෝපායන්ගෙන් ලබාගන්නා ආදායම් වැඩිකර ගැනීම සඳහා ඔවුන් බලගන්වයි. කාන්තාවන් මෙරට කෘෂිකර්මාන්තයේ වැදගත් කාර්යභාරයක් ඉටුකරන බැවින් ව්‍යාපෘතිය මගින් සංවිධානය කරනු ලබන පුහුණු වැඩසටහන්, දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් සහ ගොවි පුහුණු පාසල්වලට සහභාගි වන්නන් අතරින් බහුතරය කාන්තාවන් වේ.

වාර්ෂික හෝග වගාවෙන් ස්ථිර හෝග වගාවට

මධ්‍ය කඳුකරයේ භූමි භායනය වැළැක්වීමට නව පියවරක්

වික්සන් ජාතීන්ගේ ආහාර සහ කෘෂිකර්ම සංවිධානයේ භායනයට පත් කෘෂිකාර්මික ඉඩම් පුනරුත්ථාපනය කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය විසින් අදාළ රාජ්‍ය ආයතන රැසක් සමඟ එක්ව බදුල්ල දිස්ත්‍රික්කයේ වැලිමඩ ප්‍රදේශයේ වාර්ෂික හෝග වගාව සඳහා යොදාගෙන ඇති නමුත් ඊට නුසුදුසු අධික බෑවුම් සහිත ඉඩම් ස්ථිර හෝග වගාව සඳහා යොමු කිරීමේ වැඩසටහනක් ක්‍රියාවට නගන ලදී.

මෙම ප්‍රවේශයේ අරමුණ වන්නේ අධික පාංශු බාදනය සහ වෙනත් ලෙසින් සිදුවන භූමි භායන වැළැක්වීමයි. මෙම ප්‍රවේශය වික්සන් ජාතීන්ගේ කාන්තාරකරණයට විරෝධී සම්මුතියට අනුව 2015 - 2024 සඳහා ශ්‍රී ලංකාවේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්මේ අඩංගු භූමි භායනය අවම කිරීමේ එක් ප්‍රධාන ඉලක්කයකි.

මධ්‍ය කඳුකරයේ මෙම ප්‍රදේශයේ කෘෂිකාර්මික ඉඩම්වල සිදුවන දැඩි පාංශු බාදනය ඉතා බරපතල ගැටලුවක් වන අතර එමඟින් කෘෂිකර්මාන්තයේ ඵලදාව සහ ලාභය අඩු කරන අතර කෘෂිකර්මාන්තය ආකර්ෂණීය නොවන ජීවනෝපායක් බවට පත්කරයි. උභව පරණගම ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාසය දිවයිනේ පාංශු බාදනය වැඩිම ප්‍රදේශය ලෙස අධ්‍යයන මගින් හඳුනාගෙන ඇත. මෙලෙස අධික ලෙස පාංශු බාදනයට ලක්වීම සඳහා බලපාන සාධක කිහිපයක්ද හඳුනාගෙන ඇති අතර භූගෝලීය සාධක වන අධික බෑවුම් සහිත භූමිය, භූමියට යෝග්‍ය නොවන වගා ක්‍රම, භූමියට යෝග්‍ය නොවන හෝග වගාකිරීම, ගොවීන්ට පාංශු බාදනය සහ පාංශු සංරක්ෂණ ක්‍රම පිළිබඳ දැනුමක් නොමැතිකම ඒ

අතර වේ. මෙම ප්‍රදේශයේ ගොවීන් රජයට අයත් තියුණු බෑවුම් සහිත ඉඩම් අනවසරයෙන් හෙළිකර ඊසාන දිග මෝසම් වර්ෂා සමයේ එනම්, ඔක්තෝබර් සිට ජනවාරි පමණ දක්වා කාලයේ අර්තාපල් වගා කරයි. මෙම තාවකාලික සහ වර්ෂා පෝෂිත හේන් වගාව මාස තුනක් හෝ හතරක් ඇතුළත, මෝසම් වර්ෂාව අවසානයත් සමඟ අවසන් වේ. බොහෝ විට ගොවීන් බීජ අර්තාපල් වගාවට ගොමුවන අතර බීජ අර්තාපල් සඳහා ඉහළ මිලක් පැවතීම ඊට හේතුවයි. එහෙත් අර්තාපල් වගාව මෙම භූමියට නුසුදුසුය. අස්වනු නෙළා ගත් පසුව ගොවීන් මෙම ඉඩම් අත්හැර දමන අතර ඉන්පසු ඒවා ගවයින් සඳහා තණ බිම් බවට පරිවර්තනය වන අතර ජූලි - අගෝස්තු අතර නියං සමයේ ඒවා ගිනි ගැනීමට ලක්වෙමින් තවත් ආකාරයේ භූමි භායනයට ලක්වේ.

මෙම තාවකාලික වගා ක්‍රමය නිසා ගොවීන් ඉඩම්වල පාංශු සංරක්ෂණය හෝ ඒවායේ තිරසාර බව පිළිබඳව අවධානය යොමු නොකරති. එමෙන්ම ඔවුන් මෝසම් වැසි සමයේ බිම් සැකසීම, පස් දැමීම සහ අස්වනු හෙළීම යන අවස්ථාවල දී තෙවරක් භූමියේ පස් බුරුල් කරයි. මෙය දැඩි පාංශු බාදනයට හේතුවක් වේ.

මෙම තිරසාර නොවන වගා ක්‍රමය යටතේ දීර්ඝ කාලයක් වගා කිරීම නිසා මෙම ඉඩම් ඉතා දැඩි ලෙස භායනයට ලක්වී ඇති අතර ඒවා ඉතා හිසරැය. එබැවින් වගාව සඳහා අධික ලෙස රසායනික පොහොර යෙදීමටත් කෘෂි රසායනික යෙදීමටත් ගොවීන්ට සිදුවේ. එය නැවතත් පාංශු දූෂණය

සාර්ථක ලෙස හේ වගාවට පරිවර්තනය කළ වාර්ෂික හෝග වගා කරන ලද ඉඩමක්

සහ ජල දූෂණය යන දෙආකාරයෙන්ම තූම් භායනියට මග පාදන්නකි.

වගා බිම් වල ඵලදායීතාවය වඩවඩාත් හිත කරමින්, බොහෝ පාරිසරික, සමාජ සහ ආර්ථික ප්‍රශ්න ජනිත කරමින් සෑම වසරකම මෙම විෂම වක්‍රය අඩුණ්ඩව ඉදිරියට ඇදේ. ප්‍රදේශයේ මුළු තූම් ප්‍රමාණයෙන් 30%ක් පමණ මෙම තිරසාර නොවන වගා ක්‍රමය යටතේ භාවිතයට ගැනේ.

වාර්ෂික හෝග වගාවෙන් ස්ථිර හෝග වගාවට යොමු කිරීමේ මෙම නව ප්‍රවේශයේ අරමුණු වන්නේ;

- ස්ථිර හෝග වගාවට යොමු කිරීම තුළින් වාර්ෂික හෝග වගාව සඳහා සිදුකරන නිරන්තර බිම් සැකසීම වැළැක්වීම
- සුදුසු පාංශු සංරක්ෂණ ක්‍රමවේද සමග හෝ වගාව හඳුන්වා දීම
- කෘෂි රසායනික භාවිතය අවම කිරීම
- ගවයින්ගෙන් සිදුවන හානි සහ ගිනි තැබීම් නිසා සිදුවන තූම් භායනිය වැළැක්වීම
- ගොවීන් සඳහා වසර පුරා වැඩි ආදායමක් ලැබීම තහවුරු කිරීම

ක්‍රියාත්මක කිරීම

භායනියට පත් කෘෂිකාර්මික ඉඩම් පුනරුත්ථාපනය කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය මගින් වැලිමඩ සහ උච්චපරණගම ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාසවල ගොවීන් 10 දෙනෙකු සමග මෙම නව ප්‍රවේශය ක්‍රියාවට නගන ලදී. එහිදී අනියෝග කිහිපයකට මුහුණ දීමට සිදු විය. ස්ථිර හෝග වගාවට ඉඩම් පරිවර්තනය කිරීම සඳහා දැරීමට සිදුවන අධික පිරිවැය ඒ අතර ප්‍රධාන වේ. නව හෝ වගාවක් සඳහා බිම් සැකසීම, පැළ සිටුවීම සහ නඩත්තුව සඳහා දැරීමට සිදුවන පිරිවැය අර්තපල් හෝ චලවලු වැනි වාර්ෂික හෝග වගාවක් සඳහා දැරීමට සිදු වන පිරිවැයට වඩා ඉතා වැඩිය.

විමෝච කුඩා තේවතු සංවර්ධන අධිකාරිය විසින් නිර්දේශිත ප්‍රශස්ත ක්‍රමවේද අනුගමනය කරන්නේ නම් නව හෝ වගාවකින් ආදායම් ලබා ගැනීම සඳහා ගොවියෙකුට වසර 3 - 4ක් පමණ කාලයක් ගත වේ. ප්‍රදේශයේ තූම් භායනයේ පවතින බරපතල තත්ත්වය සැලකිල්ලට ගනිමින් ව්‍යාපෘතිය විසින් අනෙකුත් හවුල්කාරී ආයතන සමග එකඟව මෙම ක්‍රමවේද ලිහිල් කර නම්‍යශීලීව සහ මෙම පරිවර්තනය ගොවීන්ට වැඩි බරක් නොදැනෙන සේ ක්‍රියාත්මක කිරීමට තීරණය කරන ලදී. ඒ අනුව අර්තපල් වගාවට සකසන ලද පාත්තිවලම හෝ වගා කරන ලදී.

හෝ වගාවට බිම් සැකසීමේ දී අනුගමනය කරන පැළ සිටුවීමට පෙර මාස හයක් තෘණ වගා කිරීමේ අදියර අතහැරීමටත් ඒ වෙනුවට කාබනික පොහොර යෙදීමටත් තීරණය කරන ලදී. හෝ වගාවේ අතරු හෝග ලෙස දොඩම් සහ දෙළුම් වගාවන්ද හඳුන්වා දෙන ලදී. පාංශු බාදනය වැළැක්වීමට තූම් ආවරණ ශාක ලෙස 'තෙප්‍රෝසියා' හඳුන්වා දෙන ලදී. ගොවීන් ඒවා හෝ වගාවේ සුළං බාධක ලෙස ද යොදා ගනී.

උච්ච පරණගම මාහේනේ පදිංචි වන්දුසේන රත්නායක මෙම හෝග වගාව පරිවර්තනය කිරීමේ ප්‍රවේශයේ සාර්ථකත්වයේ ප්‍රතිඵල භුක්ති විඳින එක් ගොවි මහතෙකි. හෝ වගාවෙන් ස්ථිර ආදායමක් ලබන බවත් එය අර්තපල් වගාවට වඩා ලාභදායී බවත් ඔහු පවසයි.

"වසර දෙකක් තුළ අපි හෝ දළු හෙළීම ආරම්භ කළා. ලැබෙන ආදායම තවම අඩු වුණත් වගාව පරිණත වනවිට එය නිසැක ලෙසම ඉහළ යන බව විශ්වාසයි. පලතුරු පැළ තවම කුඩායි. මම දොඩම් සහ දෙළුම් වගා කළා. අනාගතේ ඒවායින් අමතර ආදායමක් ලැබෙවි. මෙම පරිවර්තනයේ ඇති ගැටලුව වන්නේ දැරීමට සිදුවන ඉහළ වියදමයි. අක්කර හාගයක මගේ ඉඩම හෝ සඳහා පරිවර්තනය කිරීමට මට රුපියල් ලක්ෂ දෙකක් චිතර වියදම් වුණා. කුඩා හෝ වතු සංවර්ධන අධිකාරියේ උපදෙස් මෙන්ම මූල්‍ය සහනාධාරයක් සහ හෝ පැළ ලබා දුන්නා. භායනියට පත් කෘෂිකාර්මික ඉඩම් පුනරුත්ථාපනය කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය මගින් අවශ්‍ය පලතුරු පැළ ලබා දුන්නා" ඔහු පවසයි.

තූම් භායනය වැළැක්වීමට ගොවීන්ට පුහුණුව

© FAO/Ujju Jayaweera

භායනියට පත් කෘෂිකාර්මික ඉඩම් පුනරුත්ථාපනය කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය මගින් වාර්ෂික හෝග වගාකරන ඉඩම් ස්ථිර හෝග වගාවට යොමුකිරීමේ වැදගත්කම පිළිබඳව වැලිමඩ ප්‍රදේශයේදී පැවැත්වූ ක්ෂේත්‍ර වැඩමුළුවක්

යහපත් කෘෂිකාර්මික පිළිවෙත් සහතිකකරණය

තිරසාර භූමි කළමනාකරණයට වෙළෙඳ පොළ පදනම් කරගත් නව ප්‍රවේශයක්

කාර්ගිල්ස් සිලෝන් සමාගම සහ කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුව එක්ව ක්‍රියාත්මක කරන කෘෂිකර්මාන්තය නවීකරණය කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය මධ්‍ය කඳුකරයේ ව්‍යාප්ත කිරීමට එක්සත් ජාතීන්ගේ ආහාර සහ කෘෂිකර්ම සංවිධානයේ භාග්‍යයට පත් කෘෂිකාර්මික ඉඩම් පුනරුත්ථාපනය කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය විසින් සහාය ලබාදෙන ලදී.

මෙම ව්‍යාපෘතිය කාර්ගිල්ස් සිලෝන් සමාගම විසින් අනුරාධපුර සහ මොනරාගල දිස්ත්‍රික්කවල එළවළු ගොවීන් සඳහා ප්‍රථම වරට හඳුන්වා දෙන ලදී. ව්‍යාපෘතිය මගින් හිපදවන කෘෂි නිෂ්පාදන යහපත් කෘෂිකාර්මික පිළිවෙත් Good Agricultural Practice (GAP) නිර්ණායක සපුරාලන බැවින් පසුව කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුව ව්‍යාපෘතිය සමඟ එක්ව 'ගැප්' සහතික කළ කෘෂි නිෂ්පාදන හිපදවීම සඳහා ගොවීන්ට අවශ්‍ය තාක්ෂණික සහාය ලබාදෙන ලදී.

ව්‍යාපෘතිය තිරසාර භූමි කළමනාකරණයට අදාළ බොහෝ කරුණු සපුරාලන බැවින් භාග්‍යයට පත් කෘෂිකාර්මික ඉඩම් පුනරුත්ථාපනය කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය මේ සමඟ සම්බන්ධ වීමටත් ව්‍යාපෘති බල ප්‍රදේශය තුළ එය ව්‍යාප්ත කිරීමටත් තීරණය කරන ලදී. භාග්‍යයට පත් කෘෂිකාර්මික ඉඩම් පුනරුත්ථාපනය කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය මෙහිදී තිරසාර භූමි කළමනාකරණ ක්‍රමවේද සහ පරිසර හිතකාමී කෘෂිකර්ම පිළිවෙත් හඳුන්වා දෙනු ලැබේ.

කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුව ගොවීන්ට සිය කෘෂි නිෂ්පාදන සඳහා ගැප් සහතික ලබාගැනීමට සහාය ලබා දෙයි. කාර්ගිල්ස් සමාගම ගොවීන්ට නවීන කෘෂි තාක්ෂණය

ලබාදෙන අතරම ඔවුන්ගේ ගැප් සහතික සහිත කෘෂි නිෂ්පාදන ඉහළ මිලකට මිල දී ගෙන සමාගමේ සුපිරි වෙළෙඳසල් වල දී අලෙවි කරයි.

භාග්‍යයට පත් කෘෂිකාර්මික ඉඩම් පුනරුත්ථාපනය කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය මෙම ගැප් ව්‍යාපෘතියට සහාය දැක්වීමට අරමුණු දෙකක් ඇත. එනම් තිරසාර භූමි කළමනාකරණය සඳහා රාජ්‍ය - පෞද්ගලික හවුල්කාරිත්වයන් දිරිගැන්වීම සහ තිරසාර භූමි කළමනාකරණය සඳහා පෞද්ගලික අංශයේ ආයෝජන දිරිගැන්වීමයි. භාග්‍යයට පත් කෘෂිකාර්මික ඉඩම් පුනරුත්ථාපනය කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය තිරසාර භූමි කළමනාකරණය සඳහා නව්‍ය මූල්‍ය ක්‍රම හඳුන්වා දීමට කටයුතු කරන අතර එය ව්‍යාපෘතියේ එක් ප්‍රධාන අරමුණකි.

භාග්‍යයට පත් කෘෂිකාර්මික ඉඩම් පුනරුත්ථාපනය කිරීමේ ව්‍යාපෘතියේ ජාතික ව්‍යාපෘති කළමනාකරු හිමල් ගුණසේන මහතා පවසන්නේ මෙවැනි අදහසකි.

"මධ්‍ය කඳුකරයේ භූමි භාග්‍යයේ ධරපතලකම දෙස බලන විට පැහැදිලිව පෙනෙන කරුණක් වන්නේ, රජයට පමණක් භූමි භාග්‍යය වැළැක්වීමට සහ තිරසාර භූමි කළමනාකරණ ක්‍රම ක්‍රියාවට නැංවීමට කටයුතු කළ නොහැකි බවයි. අනෙක් අතට ඉඩම් යනු පොදු දේපළක් නොවන අතරම භාග්‍යය ඇතිවන්නේ ලාභ උපයන ආර්ථික කටයුතු සඳහා ඒවා භාවිතා කිරීම තුළිනි. ගැටලුවට තුඩු දෙන්නේ තිරසාර නොවන ලෙස ඉඩම් භාවිතා කිරීමයි. මෙම ක්‍රියාවලිය ආපසු හරවා භූමි භාග්‍යය නැවැත්වීමට නම් අපිට ඉඩම් භාවිතා කරන්නන් තිරසාර ලෙස ඒවා භාවිතා කිරීමට යොමු කළ යුතු වෙනවා. ඒ සඳහා තිරසාර භූමි කළමනාකරණයට ආයෝජන අවශ්‍ය වෙනවා. නමුත්

පරිසර හිතකාමී කෘෂිකර්ම පිළිවෙත් අනුගමනය කරමින් වගාවේ නිරත ගැප් සහතිකලත් ගොවි මහතෙක්

ගොවීන් හුදෙක් පාංශු සංරක්ෂණය හෝ අනෙකුත් ආකාරයේ භූමි භාගයන් වැළැක්වීම සඳහා මුදල් ආයෝජනය කිරීමක් ගැන අපිට බලාපොරොත්තු වෙන්න බෑ.

විවෘත අපගේ ව්‍යාපෘතියේ සියලු ක්‍රියාකාරකම් තුළින් අපි උත්සාහ කරන්නේ වෙළෙඳපොළ පදනම් කරගත් ප්‍රවේශයන් සහ ක්‍රමවේද හඳුන්වා දීමටයි. ඒ අතරින් ගැස් වැඩසටහන ඉතා සාර්ථක ප්‍රවේශයක්.”

ගැස් සහතිකය මගින් මෙම කෘෂි නිෂ්පාදන ඉහළ ගුණාත්මක බවින් යුතු බවට, පරිසර හිතකාමීව නිපදවන බවට, සමාජීය වශයෙන් වගකීම් සහගත බවට සහ ආර්ථික වශයෙන් ලාභදායී බවට සහතික කරයි. කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුවේ කෘෂිකර්ම ව්‍යාප්ති නිලධාරීන් ගොවීන් සමඟ සමීපව කටයුතු කරන අතර නිෂ්පාදනයේ සෑම පියවරක දීම ගැස් මූලධර්ම අනුගමනය කරන බවටද සහතික කරයි.

ප්‍රථමයෙන් මෙම වැඩසටහන සඳහා ගොවීන් 100ක් තෝරා ගත් අතර කෘෂිකර්ම ව්‍යාප්ති නිලධාරීන් විසින් ඔවුන් තිරසාර භූමි කළමනාකරණ ක්‍රම සහ ගැස් මූලධර්ම පිළිබඳව පුහුණු කරන ලදී. පාංශු සංරක්ෂණ ක්‍රමවේද, පාංශු පරීක්ෂාව මත පදනම්ව පොහොර භාවිතය, ජල මූලාශ්‍ර සහ ජල පෝෂක ප්‍රදේශ ආරක්ෂා කරගැනීම වැනි කරුණු පිළිබඳව මෙහිදී ගොවීන් දැනුවත් කර ඒවා ක්‍රියාත්මක කිරීමට ගොවීන්ට ව්‍යාපෘතිය මගින් මූල්‍ය හෝ ද්‍රව්‍යමය ආධාර ලබා දේ.

නිමල් ගුණසේන මහතා වැඩිදුරටත් පවසන්නේ ගොවීන් දැනුවත් කිරීමෙන් හා සංවිධානය කිරීමෙන් හෝ දැඩි නීති මගින් හෝ පමණක් තිරසාර භූමි කළමනාකරණය සාර්ථක ලෙස ක්‍රියාත්මක කිරීමට නොහැකි බව අත්දැකීම් මගින් තහවුරු වී තිබෙන බවයි.

“භාගයට පත් කෘෂිකාර්මික ඉඩම් පුනරුත්ථාපනය කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය ගොවීන්ට ඔප්පුකර පෙන්වා තිබෙන කරුණක් නම් තිරසාර භූමි කළමනාකරණ ක්‍රමවේද අනුගමනය කිරීම තුළින් ඉඩම්වල චලදායීතාවය, අස්වැන්න සහ ගොවියාගේ ආදායම ඉහළ නැංවිය හැකි බව. එමෙන්ම

පරිසර හිතකාමී නිෂ්පාදන සඳහා ගොවියාට නොද මිලක් වෙළෙඳපොළේ දී ලැබෙනවා. මෙය ගොවියාට ඉහළ මිලක් සහ ආදායමක් ලැබෙන වෙළෙඳපොළ පදනම කරගත් ක්‍රමවේදයක් නිසා විය තිරසාර ක්‍රමවේදයක් වෙනවා” ගුණසේන මහතා වැඩිදුරටත් පෙන්වා දෙයි.

ගැස් වැඩසටහනේ අරමුණ වන්නේ වෙළෙඳපොළේ දී ඉහළ මිලක් ලබාගත හැකි සහ ගොවියාගේ ආදායම ඉහළ නැංවිය හැකි උසස් තත්වයේ කෘෂි නිෂ්පාදන නිපදවීමයි. දේශීය සහ විදේශීය වෙළෙඳපොළේ කෘෂි නිෂ්පාදන සඳහා වන ඉල්ලුමෙහි නව ප්‍රවණතා පවතී. පාරිභෝගිකයින් දියවැඩියාව, පිළිකා සහ හෘදයාබාධ වැනි බෝ නොවන රෝග පිළිබඳව දැඩි ලෙස සැලකිල්ලට ගන්නා බැවින් වස වීස නොමැති ආරක්ෂාකාරී කෘෂි නිෂ්පාදන සොයයි. එම නිසා කාබනික කෘෂි නිෂ්පාදන සඳහා ඉහළ ඉල්ලුමක් සහ මිලක් පවතී.

“සදාචාරාත්මක නිෂ්පාදන” යනු නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලියේ දී පොදු දේපළ වලට හානි නොකරන සහ ඒවා වැඩි දියුණු කරන නිෂ්පාදන සඳහා වන තවත් සන්නාමයක්. විවෘත අධික ලෙස රසායනික පොහොර සහ කෘෂි රසායන භාවිතා කරමින් පස් සහ ජලය දූෂණය කරමින් පරිසරයට හානි සිදුකරමින් නිපදවන කෘෂි නිෂ්පාදන සදාචාරාත්මක කෘෂි නිෂ්පාදන ලෙස හැඳින්විය නොහැකිය.

ඒ අනුව ව්‍යාපෘතිය මගින් සදාචාරාත්මක කෘෂි නිෂ්පාදන සඳහා නව මානයක් හඳුන්වා දුන් අතර තිරසාර භූමි කළමනාකරණ ක්‍රමවේද සහ පරිසර හිතකාමී ක්‍රමවේද අනුගමනය කරමින් නිපදවන කෘෂි නිෂ්පාදන ගැස් සහතිකය යටතේ වෙළෙඳපොළට පැමිණේ.

මෙම ගැස් වැඩසටහන සඳහා රුපියල් මිලියන 42.6ක් ආයෝජනය කළ අතර කාර්ගිල්ස් සමාගම රුපියල් මිලියන 13.6ක් ද භාගයට පත් කෘෂිකාර්මික ඉඩම් පුනරුත්ථාපනය කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය රුපියල් මිලියන 10.8ක් ද ගොවීන් විසින් රුපියල් මිලියන 18.2ක් ද වශයෙන් එම ආයෝජනයට දායකත්වය ලබා දී ඇත.

කුඩා තේවතු වල පලදායීතාවය නැංවීමට තිරසාර භූමි කළමනාකරණය

කුඩා තේවතු හිමියන් සඳහා නුවර එලිය, හඟුරන්කොන ප්‍රදේශයේ පැවැත්වූ පුහුණු වැඩසටහනක්

මධ්‍ය කඳුකරයේ පාංශු භාගයට බලපාන ප්‍රධාන සාධකයක් ලෙස දුර්වල කළමනාකරණයක් සහිත කුඩා තේවතු හඳුනාගෙන ඇත. භාගයට පත් කෘෂිකාර්මික ඉඩම් පුනරුත්ථාපනය කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය කුඩා තේවතු සංවර්ධන අධිකාරිය සමඟ එක්ව කුඩා තේවතු හිමියන් අතර තිරසාර භූමි කළමනාකරණ ක්‍රමවේද ප්‍රවර්ධනය සඳහා වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. එහි දී ගොවීන්ට පාංශු සංරක්ෂණ

ක්‍රම සහ තාක්ෂණයන් පිළිබඳව පුහුණුව ලබා දුන් අතර ඔවුන්ගේ තේ ඉඩම් සංවර්ධනය කිරීම සඳහා අවශ්‍ය ද්‍රව්‍ය, තේ පැල සහ අරමුදල් සපයන ලදී. මෙම ප්‍රවේශයේ මූලික අරමුණ වූයේ කුඩා තේ ඉඩම්වල සමස්ත පලදායීතාවය ඉහළ නැංවීමයි. ඒ සඳහා පාංශු සංරක්ෂණය, පාලු සිටුවීම, සෙවන කළමනාකරණය, පලතුරු වැනි අතුරු හෝඟ වගාව සහ කාබනික පොහොර භාවිතය ප්‍රවර්ධනය කරන ලදී.

අර්තාපල් වගාවේ තිරසාර භූමි කළමනාකරණ ප්‍රවර්ධනයට ගොවි පුහුණු පාසල්

20²⁰ මුල් භාගයේ දී එක්සත් ජාතීන්ගේ ආහාර සහ කෘෂිකර්ම සංවිධානයේ භාගයට පත් කෘෂිකාර්මික ඉඩම් පුනරුත්ථාපනය කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය උගව සහ මධ්‍යම පළාත් කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තු සමග එක්ව නුවරඑළිය සහ බදුල්ල දිස්ත්‍රික්කවල අර්තාපල් වගාකරන ගොවීන් අතර තිරසාර භූමි කළමනාකරණ ක්‍රම ප්‍රවර්ධනය සඳහා ගොවි පුහුණු පාසල් සංවිධානය කරන ලදී.

මධ්‍ය කඳුකරයේ සිදුකරන අර්තාපල් වගාව ආකාර දෙකකින් භූමි භාගයට තුඩු දෙයි. අර්තාපල් වගාවේ දී බිම් සැකසීම, පස් දැමීම සහ අස්වනු හෙළීම යන අවස්ථා තුනක දී පස් බුරුල් කරන බැවින් එය විශාල ලෙස පාංශු බාදනයට හේතු වේ.

එමෙන්ම අර්තාපල් වගාවේ දී ඉතා අධික ලෙස රසායනික පොහොර සහ කෘෂි රසායනික ද්‍රව්‍ය භාවිතා කරන බැවින් එය පාංශු සහ ජල දූෂණයට හේතු වේ. ගොවි පුහුණු පාසල් මගින් ගොවීන් ඔවුන් දැනට භාවිතා කරන තිරසාර නොවන වගා ක්‍රම වෙනස් කර තිරසාර භූමි කළමනාකරණ ක්‍රම භාවිතා කිරීමට පොලඹවන ලදී.

ගොවි පුහුණු පාසල් වැඩසටහන තුළින් ඉතා විශිෂ්ට ප්‍රතිඵල ලැබී ඇති බව භාගයට පත් කෘෂිකාර්මික ඉඩම් පුනරුත්ථාපනය කිරීමේ ව්‍යාපෘතියේ බදුල්ල සහ නුවරඑළිය දිස්ත්‍රික් සම්බන්ධීකාරක උපුල් ජයවීර මහතා පවසයි.

බදුල්ල දිස්ත්‍රික්කයේ වෘජස්සාවල ප්‍රදේශයේ පැවැත්වූ ගොවි පුහුණු පාසලට සහභාගී වූ සහ එහි දී ලබාගත් දැනුම අනුව වගා කටයුතු සිදු කළ කේ.එම්. ගුණපාල ගොවි මහතා පවසන්නේ තිරසාර භූමි කළමනාකරණ ක්‍රම අනුගමනය කිරීම තුළින් ඔහුගේ අර්තාපල් අස්වැන්න 1:5-6 ක පමණ සාමාන්‍ය අගයක සිට 1:14 දක්වා ඉහළ ගිය බවයි.

ගොවි පුහුණු පාසලේ දී ලබාගත් ප්‍රායෝගික දැනුම අනුව රසායනික පොහොර භාවිතය කි.ග්‍රෑ. 200 සිට කි.ග්‍රෑ. 85 දක්වා සියයට 57.5කින් අඩු කළ බව ඔහු පවසයි. පළාත් කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුව මගින් ගොවි බිම්වල පාංශු පරීක්ෂාව සිදුකර අවශ්‍ය පොහොර නිර්දේශ ගොවීන්ට ලබාදෙන ලදී.

භාගයට පත් කෘෂිකාර්මික ඉඩම් පුනරුත්ථාපනය කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය මගින් බදුල්ල සහ නුවරඑළිය දිස්ත්‍රික්කවල බීජ අර්තාපල් වගා කරන ගොවීන් සඳහා ගොවි පුහුණු පාසල් හතක් පවත්වන ලදී. ඒ සඳහා ගොවීන් 150ක් සහභාගී වූ අතර ඔවුන්ගේ ඉඩම්වලින් අක්කර 0.25ක ප්‍රමාණයක් ආදර්ශ වගාවන් ලෙස යොදාගන්නා ලදී. ඒ අනුව මෙම වැඩසටහනේ දී අක්කර 37.5ක් තිරසාර භූමි කළමනාකරණ ක්‍රම යොදා ගනිමින් වගා කරන ලදී.

© FAO/Fiabhai Lakmal

බදුල්ල දිස්ත්‍රික්කයේ වෘජස්සාවල ප්‍රදේශයේ පැවැත්වූ ගොවි පුහුණු පාසලට සහභාගී වී භූමි කළමනාකරණ ක්‍රම අනුගමනය කිරීම තුළින් අර්තාපල් අස්වැන්න සරඳකර ගත් කේ.එම්. ගුණපාල ගොවි මහතා

ගොවි පුහුණු පාසල් යනු එක්සත් ජාතීන්ගේ ආහාර සහ කෘෂිකර්ම සංවිධානය මගින් හඳුන්වා දුන් කණ්ඩායම් ඉගෙනුම් ක්‍රමවේදයකි. මුල්ම ගොවි පුහුණු පාසල් 1989 දී ඉන්දුනීසියාවේ ක්‍රියාත්මක කර ඇත. 1980 දශකයේ දී ශ්‍රී ලංකාවේ වී වගාවේ පළිබෝධ මර්දනය පිළිබඳව ගොවීන් දැනුවත් කිරීම සඳහා ගොවි පුහුණු පාසල් යොදාගෙන ඇත.

එහෙත් පසුව මෙම ප්‍රවේශය භාවිතයට ගෙන නොමැත. භාගයට පත් කෘෂිකාර්මික ඉඩම් පුනරුත්ථාපනය කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය මගින් මෙම ප්‍රවේශය තිරසාර භූමි කළමනාකරණය ප්‍රවර්ධනය සඳහා යොදා ගැනීමට මෙලෙස උත්සාහ දරන ලද අතර එය ඉතා විශිෂ්ට ප්‍රතිඵල පෙන්නුම් කරයි. ගොවි පුහුණු පාසල්වල දී කෘෂි ව්‍යාප්ති වැඩසටහන්වලදී යොදා ගන්නා සම්ප්‍රදායික ඉහළ සිට පහළට උපදෙස් ලබා දෙන ප්‍රවේශය වෙනස් කොට ගොවියාට ගැටලු අධ්‍යයනය කිරීමට ඉඩ දෙන අත්දැකීම් පාදක කරගත් පුහුණුවක් ලබා දේ. මෙහි දී කෘෂි ව්‍යාප්ති නිලධාරීන් දේශකයින් නොව පහසුකම් සපයන්නන් වන අතර ඒ අනුව ගොවි පුහුණු පාසල් යනු පූර්ණ ලෙස ප්‍රායෝගික පුහුණු ක්‍රමවේදයකි.